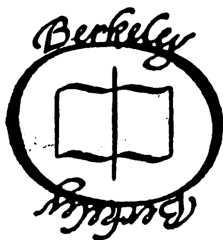
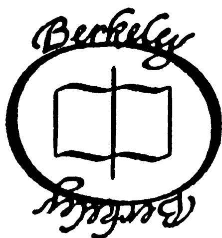
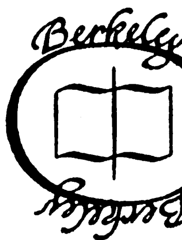
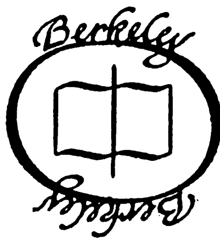
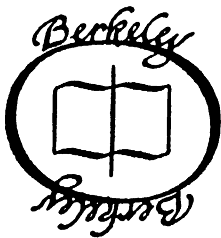
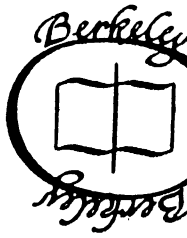
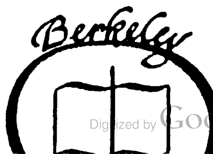

jo so u_na pas_to_ra
vin_gu_da de nou no fa gay_re es_to_na
Tornada.
Ay Jo_ _seph vos_tre fill m'e_na
_mo_ _ra tan pe_tit tan pe_tit y no

Cansons de la terra

Francisco Pelayo Briz,
Cándido Candi, Jośe Saltó y Viciana

Berkeley

Berkeley

Berkeley

Berkeley

Berkeley

Berkeley

Berkeley

F. Pelay Briz.—Joseph Saltò.

CANSONS

DE LA TERRA.

CANTS POPULARS CATALANS.

2.N volum.

BARCELONA:
JOAN ROCA Y BROS,
argentería 44.
MDCCCLXVII.

Préu, 16 rs.—Ediciò de lujo 20 rs.

CANSONS DE LA TERRA.

II.

OBRAS

PUBLICADAS PER F. P. BRIZ.

LA MASÍA DELS AMORS, poéma en dotze cants.
LO BROT D' ACHS, rimas.
LO LLIBRE DELS ÁNGELS, en vers.
CANSONS DE LA TERRA, primer volum.
QUI S' ESPERA 's DESESPERA, comedia.
LA CREU DE PLATA, drama en tres actes.
MIREYA, traducció del poéma de F. Mistral.
CALENDARI CATALÁ, (1865) escrit per poétas catalans.
CALENDARI CATALÁ, (1866 .
CALENDARI CATALÁ, (1867).
AUSÍAS MARCH, reimpresió de las obras d' est poéta.
LO LLIBRE DE LES DONES, de Jaume Roig, reimpresió.

EN PREPARACIÓ.

LO LLIBRE DELS POETAS, cansoner d' obras rimadas del setgle XII, XIII, XIV, XV. XVI, XVII y XVIII.
LA PANOLLA, aplech de quentos originals.
LO PRES DE XÁTIVA, drama en 1 acte.

CANSONS
DE LA TERRA

CANTS POPULARS CATALANS

COL-LECCIONATS PER

FRANCESCH PELAY BRIZ

Y

JOSEPH SALTÓ.

BARCELONA:

—

CENTRE DE OBRAS DE CATALUNYA

DE JOAN ROCA Y BROS,

ARGENTERIA, NÚM. 44.

[illegible]

Barcelona: Estampa de *El Porvenir*, de la viuda de Bassas, á cárrech de J. Medina, carrer dels Tallers, n.° 53.—1867.

Poch nos creyam nosaltres al publicar lo primer volum de las nostras *Cansons de la terra* que ellas fossen rebudas pél poble del modo que ho han estat. Los molts exemplars que de las mateixas s' han venut, las ofertas de alguns poétas y músichs de ajudarnos en nostra comensada empresa, los artícles, judicis crítichs y cartas de coneguts trovadors que enviantnos la enhorabona hem llejit, nos han donat la certesa de que be haviam fet en comensar nostra publicació y mal fariam en no seguir endavant. Perçó publiquém lo segon volum mes aviat del que teniam pensat ferho.

En mostra de agrahiment y en obsequi á las mateixas cansons no 'ns volém privar del gust de posar aqui en primer terme la carta ab que 'l Mestre en gay saber En Victor Balaguer ha saludat des de Fransa la aparició de aquesta obra y lo ben escrit article, ab que las ha donadas á coneixe á la provincia de Tarragona lo estudiós poéta de Reus En Francisco Bartrina; tant mes quan carta y article escritas están en la mateixa llenga en que ho son las falagueras *Cansons de la terra*.

També reproduhim, á seguiment del que acabém de dir, una carta del conegut y aplaudit mestre compositor Sr. En Francisco A. Barbieri pera ferli constar que agrahím sa enhorabona y per fer mes públich cert concell que dona als compositors catalans, concell que naltres ja estém cansats de donarlo á tants quants n' hem conegut y coneixém.

Veuse aqui ara la carta d' En V. Balaguer.

Sr. D. Francesch Pelay Briz.

Avinyò (Provenza) 18 de Desembre de 1866.

Si ab no poca satisfacciò, mon amich, he rebut l' exemplar de las *Cansons de la terra* que ha tingut á be enviarme, ab gran plaher, ab gran contentament l' he llegit.

De tot mon cor li dono las gracias per l' envio del llibre, pus assó m' ha probat que encara hi ha en eixa terra,

may com avuy al cor y als ulls hermosa,

fidels y consoladors amichs que 's recordan del pobre *Trovador de Montserrat*, á qui ja hi ha temps que negra sort porta errant per terras estrangeras, lo cor ple de dol y d' anyoransa de sa patria, de sas llars, de sa familia!

Y gracias li dono també per haverme procurat lo delitòs plaher de sa lectura. Aqueixas cansons han vingut á portar com un rich perfum de la terra á la

posada hospitalaria que 'ls nobilissims trovadors de la Provenza han donat avuy al expatriat poéta; ab ellas ha vingut un ressó de passadas alegrias, un eco de jorns mes afortunats y alegres, un recort dels dolsos temps de ma infantesa, una alenada de nostras vellas históricas montanyas; y ma solitaria cambra, hont sols regnava una atmósfera de tristesa, s' ha sentit de prompte tota purificada y embaumada ab los flayres d' aqueixa rica toya de mon allunyat pais, depositada en ella per la má consoladora d' una amistat antiga.

¡ Ben vingudas sian eixas Cansons, missatgeras d' amor que 'm portan l' alé de la patria! Me sembla que ab ellas ja no estich tan sol com avans estava. Me sembla que ab ellas ha vingut colcom de mon pais pera rejohir la soletat en que vivia. Me sembla que ab ellas mon esperit pot mes fácilment transportarse á las costas pintorescas d' aquella marina, á las frescas ubagas d' aquellas valls, als centenaris boschs d' aquellas montanyas, hont tantas vegadas ¡ ay ! las he sentidas!

Mes, deixant assó de costat, crech que, verament, ha prestat un bon servey á las lletras catalanas ab aqueixa publicaciò que jo esperava d' un instant al altre, pus be 'm recordo quantas voltas m' havia parlat de la cullita y aplech que estava fent d' antigas cansons catalanas pera publicarlas acompanyadas de sa música, y quantas voltas tambè jo l' havia instat á no abandonar lo que jo creya una felis idea.

No s' ha contentat avuy en realisar solzament la idea, que ja de temps me tenia anunciada, de dar á co-

néixe las cansons ensemps ab sas hermosas tonadas populars, sino que, publicant lo llibre ab introducció notas, observacions y variants, ha fet un treball literari que pot esser mol profitòs pèls qui 's dedican al estudi d' una rassa, d' una llengua y d' una literatura que, menyspreadas un jorn, avuy, gracias al bon Deu que resucita als Llátzers, reviuhen ab tota la sava de sa secular fortalesa , y venen, sometent y bandera en má, á reclamar lo lloch que de dret mereixen ocupar en lo camp clos de las nacionalitats, de las llenguas y de las lletras.

Per totas aquestas rahons, al mateix temps que dona las gracias al amich, envia sa felicitaciò al colector

son ver amich

VÍCTOR BALAGUER.

BIBLIOGRAFIA.

Cansons de la terra.—Cants populars catalans, recullits y col-leccionats (LLETRA Y MÚSICA) per En Francesch P. Briz y armonitsats per En C. Candi.

Lo renaixement literari del catalá toca á son terme.

Sembrada la llavor en bon terreno no tarda en grillar y ferse planta : si 'l temps li es favorable y 'l conréu l' ajuda, aquesta aviat floreix; y passat lo temps de la cayguda de la flor, flayrosos penjolls d' hermosa fruyta engarlandan la planta, dant enveja als aucells del vehí boscatge que s' hi tiran á vols.—A la manera de la humil llavor, la semensa de la nova literatura catalana, posada en bon terreno y conreada cuydadosament pèls verdaders aymadors de la llengua patria, s' ha fet ja frondòs arbre y dòna daurats fruyts. A las mágicas paraulas de *Patria*, *Fides*, *Amor*, llansadas pèl primer consistori dels Jochs Florals, un aplech de poétas ha brotat de repent de nostras serras, de nostras ciutats, de nostras platjas, y composicions bellíssimas engendradas al foch del amor patri, han vingut á donar evident testimoni de lo que pot y de lo que val nostra fins avuy menyspreada llengua.

Emperó, desprès de la acertada restauració dels Jochs Florals; després de la publicació del *Calendari*; despres del extraordinari nombre de obras que han vist la llum pública escritas y dictadas per un esperit eminentment catalá, la aparició dels *Cantspopulars catalans* s'esperava ab impaciencia, y ab impaciencia per cert justificadíssima, si s' atentá que tot poble, lo mes preciat joyell que guarda com herencia gloriosa dels sèus antepassats son los cants populars, eixas composicions plenas de sentiment y de tendresa que ressonan en lo cor de tot bon fill de la terra com un eco sagrat dels passats temps.

Nos móu á parlar axí la publicació de las *Cansons de la terra*, aplech de cants populars catalans, recullits y col-leccionats, lletra y musica, per En Francesch Pelay Briz, y armonisats pèl professor Sr. Candi. Deixant des de ara lo ocuparnos de la part musical de la obra,—tant per ser profans en la materia, com per considerar dita part complement de la col-lecciò—entrarém á parlar d' aquesta, considerantla solzament com obra literaria.

Pochs en veritat serán los pobles que com lo catalá posseheixi un tan rich aplech de cansons populars, d' aqueixas cansons que, nascudas dels mes purs sentiments, son la verdadera síntessis del carácter del poble que 'ls ha donat vida; lo manancial d' hont brollan los mes dolsos plahers, los consols mes inefables; lo arxiu sagrat de las nacions [1]; lo testimoni

1 Herder.—Volksleider.

vivent de la religiositat, de las hassanyas y dels amors dels nostres avis.

Catalunya, aqueixa provincia—un jorn poderosa nació—tan mal compresa, pot envanéixes' de tenir una poesia popular tan bona com la millor de totas las nacions del Nort d' Europa, y si hi há encara algun il-lus que sostè acaloradament que nostres cants populars deuhen son orígen als romansos de Castella, y sino falta tampoch qui menyspreant la verge poesía de las nostras montanyas se compláu en motejarla de *imitadora*; vejis lo que diu, tractant d' aquest mateix assumpto, lo eminent literat En Manel Milá y Fontanals en una de sas mes eruditas obras:

«A primera vista y ab aparent rahò se diria que la nostra poesia popular deguè son orígen als romansos castellans, ja que aquests, si be en llenguatge corromput, alternan indistintament ab los nostres provincials, ja que fins molts dels últims estan sembrats de mots de la parla nacional, y ja que en tots se usa l' assonant y en alguns l' octassílabo y giros poétichs molt semblants als de la poesía popular castellana; mes no es dificil aminvar la forsa d' aquests reparos, y sentar pèl de prompte que 's conservan en Catalunya antichs romansos de Castella, la influencia dels mateixos y, mes que tot, lo desig de donar á las relacions un ayre heroych y peregrí, motivaren la introducció d' algunas paraulas castellanas, la qual es las mes de las vegadas accidental y arbitraria y no constant en totas las versions de una mateixa composiciò, mentres que en algunas altras se percibeixen certs ressavis de llengua francesa. En tals

materias abans déuhen admétres' lo contacte y la barreja de dos poesías que la producciò de una per l' altra; y semblantment se podria notar en los mes antichs romansos castellans algun vestigi de llengua francesa ó provensal, sens que per aixó sian menys espanyols. La semblansa de maneras y giros poétichs no es tanta que no 's puga reduhir bona part de ella á las comuns analogías del género; l' assonant deguè naixe aquí com allí del antich sistema de versificaciò monorrima y l' octassílabo si no es tan essencial á la frase catalana com á la castellana, en manera alguna repugna á la primera, existint de la época provensal alguns versos ab l' ayre y l' energía de nostras *redondillas* nacionals. A mes de que tením, en Catalunya molts romansets de hemistiquis de sis y set sílabas (poch comuns los primers, y enterament estranys los segons á la poesía popular narrativa castellana), monorrims de nou sílabas y altras combinacions de hemistiquis, derivats sens dubte, de la versificaciò dels poémas heróychs y de las que se 'n separa poch la del *Mal haja qui s' en irá—encara ni encara* del rey Ceremoniòs. Y notis com en temps de Bergadá y d' aquest monarca s' anomena encara *cansò* tota poesía cantada y tradicional, reservantse lo nom *romanso* pera 'ls plechs venuts pèls cechs y en los cantons. Per últim en las nostras composicions populars se respira induptablement l' ayre provincial y sens que estigan massa carregadas de modismes y giros locals, mostran lo tall y las maneras de dir propias y distintivas de la parla á que perteneixen.

«L' ayre provincial y 'l carácter del pais animan tambe sa música, es á dir, las tonadas ó melodías ab que s' acompanyan, y ellas solas, quan no hi haguès altra prova, nos la donarian completa de la existencia de una poesía original é indígena. Que aquestas melodías son del tot provincials, ho asseguran no sols las indescifrables armonías qu' existeixen entre 'l carácter de una música y la manera de sentir de un poble, sino tambè carácters no mes reals pero mes fácils de senyalar, es á dir, la conveniencia de la idea musical ab la forma prosódica de las paraulas, ab la entonaciò general de una llengua determinada y ab las inflexions especials de que 's val cada poble pera expressar sos diversos sentiments »

Y ara deixant ja per sentada la indisputable originalitat dels nostres dolsos cants, nos ocuparém un poch del llibre que 'l Sr. Briz, plé del mes noble entussiasme, ha donat al públich: graciòs ramet de flors silvestres qual deleytòs aroma nos plau y 'ns embadaleix.

Trenta tres son las cansons que componen la obra, de las quals podem dir que no n' hi ha una sola que no sia ben popular. Totas van acompanyadas de variants, notas y versions en llenguas estrangeras, lo que, com es de suposar, dòna un interés á las poesías que sens aquest requisit deixarian de tindre. Ademés, per via de introducciò lo Sr. Briz ha enriquit sa obra de un erudit estudi sobre la poesía popular, estudi brillantíssim que dòna á compéndre ben á las claras los especials coneixements que l' espressat Sr. posseheix de la literatura catalana.

Entre las trenta tres composicions de que segons deixém dit se compon la col-lecciò, figuran las notabilíssimas de *Lo Compte Arnau*, *La dama d' Aragò*, *Los estudiants de Tortosa*, *Lo fill del Rey*, *La dida del Infant y L' aucellet*. De algunas d' aquestas cansons—y de varias altras que no mencioném—ne dòna lo Sr. Briz diferentas variants. Vejis, sinó, lo comensament de la sentida balada *Lo Compte Arnau*, desconegut fins ara.

La comptesa está malalta
¡viudeta igual!
La comptesa está malalta
al sèu palau.
Se li presenta á la cambra
¡válgam Dèu val!
Se li presenta á la cambra
lo compte Arnau.
Tot cobert de rojas flamas
¡ay quin espant!
Tot cobert de rojas flamas
¡válgam Déu val!

De la bellíssima poesía *La dama d' Aragó* ne posa lo Sr. Briz la següent versiò que reproduhim íntegra.

A Fransa n' hi ha una dama—n' es rossa com un fil d'or
tè la cabellera llarga—que li arriba á ne 'ls talons.

De la vila de Liò
adios, princesa,
de la vila de Liò
adios, amor!

Sa mare la pentinava—ab una pinteta d' or,
Sa germana li trenava—los cabells de dos en dos,
Cada cabell una perla—cada perla un anell d' or.
Son germá se la mirava—ab aquell ull de l' amor.
—Si no fossem germans propis—nos casariam los dos.
Ja l' agafa ab sas mans blancas—y la munta á ne l' sillò.
Se la n' ha portada á vendre—á la fira de Liò.
Ne demanaren cent onsas—ne tragueren cent y dos.
Lo jove que l' ha comprada—ja s' en tè per tot ditxòs.
No la deixa anar soleta—ni á misa ni á sermò.
L' endemá n' era diumenge—á missa anaren tots dos.
Al entrarne de la Iglesia—los altars lluhiren tots.
Al pendre l' aygua beneyta—los anells li cauhen tots.
Los criats que la acompanyan—los cullen de dos en dos.
Quan las damas la han vista—promptament li han fet lloch.
Las damas séuhen en terra—y ella en cadireta d' or.
Capellá que diu la missa—n' ha perduda la llissó.
Per dir *Dominus vobiscum*—diu *et cum espiritu tuó*.

La enérgica balada *Los estudiants de Tortosa* la continúa 'l Sr. Briz en sa obra tal com la coneixém fa alguns anys. Hem sentit, no obstant, alguna variant de la mateixa, pero tan prosáica que creyém s' ha fet molt bè de no insertarla en eixa col-lecciò.

Lo mateix que de la anterior balada podém dir de la titulada *Lo fill del Rey* [1].

De la cansò histórica *La dida del infant* hi posa tambè alguna variant que no continuém per ser da poca importancia.

La hermosa poesía *L' aucellet* la reproduheix lo

1 Quan anavam á estampar aquest article á vingut á parar á nostras mans una versiò de *lo fill del rey* en la que hi hem trobat una variant y una adició dignas de esser tingudas en compte. Héuselas aquí.

Sr. Briz tal com la havém sentit cantar no fa mòlt temps, anyadintli, empero, las següents variants:

Qui no pot viure delitòs
viu d' amoretas,
qui no pot viure delitòs
viu del amor.

¿Ahont posarè 'l meu banch?
Sota la flor del lliri, lliri,
sota la flor del lliri blanch.

Figuran ademès en lo volum de que 'ns ocupém las bonicas composicions, *Lo romeu*, *La mort*, *Lo rossinyol*, *La esquerpa* [1], *Lo mariner* y moltas altres, totas seguidas, com las que deixém mencionadas, de diferents variants y de notas. La tonada de totas las composicions que constitueixen lo tomo ha sigut recullida escrupulosament de la boca del poble pèl expressat Sr. Briz y trasladada al paper pèl professor En Candi Candi [2].

Vers 15.

N' agafa la cistelleta—(mes ay!) y se n' hi va.
Al esse á mitja costeta—(mes ay!) sent tocá' á morts.

ADICIÓ.

Vers. 21.

Candeleros de plata—(mes ay!) llantia d' or.

Aquest vers nos diu que la reixeta devia esser la de una porta d' una capella, capella que sobre l' altar hi tenia *candeleros de plata* y al davant de la imatge una *llantia d' or*.

(NOTA DEL COL-LECCIONADOR.)

1 Eixa es una cansò preciosa que no la volém reproduhir pera no perjudicar al col-lector de las *Cansons de la terra* que ha estat lo qui primer nos la ha dat á coneixe.

2 Lo tomo segon que está ja en prempsa, ha sigut col-leccionat pel Sr. Briz y pèl reputat professor En Joseph Saltò.

Lloable y digne de recompensa es lo treball que 'l Sr. Briz, conseqüent en son noble propósit de tornar á las lletras catalanas son perdut llustre, ha portat á cap. Gracias á sos generosos esforsos y á sa incansable actividad possehim ja las novas edicions d' Ausías March y Jaume Roig ; —obras notabilíssimas que 'ns recordan la época d' esplandor de nostra literatura—y gracias á sa entussiasta iniciativa contém tambè ab un aplech de joves poétas que donarán dias de gloria , de llegítima gloria á sa estimada Catalunya.

Fassi Dèu que aixi sia , y que l' arbre sant de la literatura patria estenga en breu per tot son magestòs ramatge , dant fresca y saludable sombra als que , dignes descendents dels antichs trobadors , s' afanyan per tornar la perduda grandesa al poble que'ls ha donat vida als acorts melodiosos de sas arpas.

Reus , Janer de 1867.

FRANCISCO BARTRINA.

Madrid 12 de enero de 1867.

Sr. D. Andrés Vidal y Roger.

Muy estimado señor mio: A su debido tiempo recibí el tomo de *Cansons de la terra*, que he leido con extraordinario gusto, por ser como soy entusiasta por este género de publicaciones, que son por decirlo así,

el espejo en que se refleja el corazon de los pueblos, con mas vivos colores que los empleados en esas historias que se escriben solo para narrar batallas ó hechos de Príncipes, los cuales nunca, ó cuando mas pocas veces, dan al filósofo una verdadera idea del carácter de los pueblos, tan justamente como la dan esas delicadas flores que llamamos *Cantos populares*. Cataluña en particular, puede con razon estar orgullosa de su brillante historia, pero esta debe á los trovadores y juglares sus mas bellas páginas, pues sin esas poesías y esos tonos musicales que repite el eco de las montañas, mal podria apreciarse toda la ternura y todo el idealismo poético que bajo su ruda corteza atesoran los catalanes. Considerado bajo este aspecto el nuevo libro de los Sres. Pelay Briz y Candi Candi, tiene una grandísima importancia, porque sirve de mentís á los que hasta ahora han creido á los catalanes aptos solo para heróicos hechos de armas ó para las especulaciones de la industria y el trabajo. No fuí yo nunca de los que tal creian, porque, aunque solo de paso he visitado á Cataluña, en cambio tengo muy trillado el camino de la poesía y literatura catalanas, con que me recreo de continuo; y me honro además con la amistad de algunos poetas, dignos herederos de la gaya ciencia de Ausias March. Pero sí ya me eran conocidas algunas de las poesías que contiene el libro de las *Cansons de la terra*, no me sucedia lo mismo respecto á su música encantadora, que veo por primera vez, y que merece se haga sobre ella particular y detenido estudio, que no era para este momento; sin embar

go, leyéndola me ha ocurrido hacer una reflexion respecto á los distinguidos compositores de música que honran al Principado, y es la siguiente: ¿Cómo estos sábios artistas no se aprovechan de tan divinas melodías para sus composiciones con mas frecuencia? ¿Cómo no estudian la parte estética de tan preciosos cantos, para impregnar en ella sus óperas?... Si tal hicieran, conseguirian lauros inmarcesibles; y en lugar de contentarse con hacer imitaciones, aunque felices, de las escuelas italiana, alemana ó francesa, crearian una *escuela catalana* que tendria un sello especial y una belleza comparable á la de su poesía, que haria la gloria del país y la de los compositores, cuyas obras serian buscadas y estimadas por todo el mundo. A este fin puede conducir tambien el libro de las *Cansons*; sobre el que solo me resta decir á V. que se sirva dar en mi nombre la mas cordial enhorabuena á los Sres. Pelay Briz y Candi Candi; y V. no descuide enviarme el segundo tomo, en cuanto se dé á luz, con lo que dará mucho placer á su afectísimo servidor y amigo, Q. B. S. M.

FRANCISCO A. BARBIERI.

Tampoch lo bo, dols y llorejat poeta Lluis Roca, dès de Lleyda deixá de saludar la nostra publicació y nos deya en una carta, fentnos mes favor del que 'ns pertoca y omplintnos de elogis que no acceptém sino com á fills de la bona y ferma amistat que 'ns lliga.

« Gracias ! gracias pèl exemplar de las *Cansons de la terra* rebudas de part de V. per mans del mateix Sr. Vidal. Son molt ben arregladas, molt tendres, molt bonicas ! y la judiciosa quant erudita ressenya que las hi serveix de introducció val á fe de nores !—que diuhen aquí—una bona serenata. Jo no dupto pas de que 'ls que han fet aquest llibre haurán recullit no pochs aplausos ; jo 'ls dono de tot cor los meus en lo poch que valguian , mes al de dita brillant introducció li faig un tal repicament de mans que dupto poderhi ja tenir fret en lo que d' hivern nos resta. Bravo , Briz ! Vosté sempre treballant , y sempre ab mes ardor y mes profit per nostre estimada llengua ! Oh ! com devém agrahirli—y envejarli al mateix temps—los que aturdits per la nostra incapassitat y pèls onatges de prosaisme que en nostra vida ordinaria 'ns rodejan estém condempnats al rem , y al rem tosch de una petita llantxa ! »

L' autor d' aqueixa carta al escriure eixas últimas paraulas , de segú que no 's devia recordar de que ab aqueixos rems y aqueixa llantxa per mes de tres voltas, travessant la mar d' or de la dolsa poesía, havia abordat á la illa hont creixen falagueras y enbaumadas las ricas flors per las qui sospiran tots los poetas catalans cada cop que ve la Primavera, y tampoch devia recordarse de que d' ellas se n' ha fet una ben grossa y ben rica toya. Qui aixó logra, no es pot donar jamay lo humil tractament de remayre que 'l autor de la carta 's dona.

LA PASSIÓ.

ANDANTE MOSSO

La Pas_si_ó sa_gra_da si
vo_léu me_di_tar__ fe_niu en la me_
_mo_ _ria lo que 'us vull ex_pli_car__ Pen_
séu que 'l Re_demp_tor__ pa_tí per
nos_tre a_mor__ cla_vat en la creu
du__ra mo_rí ple de do_lor.__

La Passiò sagrada
si voléu meditar,
teniu èn la memoria
lo que 'us vull explicar.
Penséu que 'l Redemptor
patí per nostre amor,
clavat en la Creu dura
morí ple de dolor.

Lo Fill del Etern Pare,
Deu ver com ell mateix,
vestit de carn humana
per nosaltres pateix.
Ab gran devociò
prestáume atenciò
mentres cantar intento
la santa Passiò.

Quant Jesus de María
se volguè despedir,
penso que li diria
ab gemechs, y suspirs:
—Senyora, ab Deu siáu,
si llicencia 'm donáu
morirè per los homens,
puig á mon Pare plau.»

Ohint estas paraulas
la Verge se entristí.
ab veu molt compassiva
li respont:—¡Ay de mí!

Ay Fill meu! ¿que farè?
Jo vull morir tambè;
ab Vos vull ser clavada,
ab Vos me abrassarè.»

Jesus li respont:—Mare,
Vos no podéu morir
encara, puig mon Pare
ho ha disposat aixi:
puig éll ho ha disposat,
la vostra voluntat
déu quedar resignada
ab gran conformitat.»

Despedit de sa Mare,
ab un amor fervent,
se quedá en la Eucaristía
per darnos aliment.
En lo Sagrat Viril
tením menjar sutil,
qu' es lo manná del ánima,
y sab á gustos mil.

Y despres que en la Cena
nos mostrá amor perfet
sen aná á la Montanya,
ques diu Mont Olivét,
al Hort Gethsemaní,
hont se va entristí,
y suá sanch y ayga
per Vos y pera mí.

Los deixebles dormian,
pero lo Salvador:
—Despertáuvos, los deya,
miráu que ve 'l traydor.»
Quan Judas arribá

al bon Jesus besá,
y ab esta traydoría,
als jueus lo entregá.

Sant Pere trau la espasa,
y se mostrá valent,
y la orella ha llevada
á Malcos vil sirvent.
Mes Jesus afegí
la orella á aquell mesquí,
dihéntli á Sant Pere,
que no ho fes pas axí.

Quan los soldats tingueren
á Jesus ben lligat,
¡quants oprobis li feren,
fins haver arribat
en la casa de Anás,
y en la de Cayfás,
ahont lo acusaren
de un home pertinás!

A totas las preguntas
respongué molt cortés:
mes un criat infame
li va doná un revés.
O Jesus del meu cor!
axí ho fa 'l pecador,
vos dona bofetadas
quan Vos li féu favors.

Lo negarvos Sant Pere
per Vos fou gran treball,
que 'us negá tres vegadas,
fins que cantá lo gall.
Al ohirlo cantar,
Sant Pere va plorar,

quan ab vista amorosa
Vos lo vareu mirar.

Venint la matinada
concell han convocát,
los jueus resolgueren
entregarlo á Pilat.
Pilat lo president
los diu:—Infame gent,
jo no vull condempnarlo
per ser ell ignocent.

A lo palau de Herodes
lo portaren lligat,
ún vestit blanch li posaren
com si fos un orat.
Mes Herodes despres
á Pilat lo ha remés;
lo qual maná açotarlo,
y fou ab gran excés.

Per amansar al poble
diu qu 'l maná açotar;
los sayons lo açotaren
lligat en un pilar:
Lo açotaren molt fort
(també en assó feu tort
Pilat) per mes que diga,
que no vol darli mort.

Mes de cinch mil, diu que eran
estos açots cruels,
que sufrí per nosaltres
lo Criador dels Cels!
Contempláu pecadors,
mirau, y quins dolors
patí per nostras culpas
lo Senyor dels senyors.

Ab corona de espinas
després lo han coronat.
que las venas divinas
del cap han traspassat:
Oh qué dolor tan gran!
Una fora bastant
per matar á un home;
donchs tantas, ¿que farán?

Al poble que ja espera
Pilat lo demostrá,
dihentlos: *Ecce Homo*:
miráulo y com está!
Lo poble amotinat,
del dimoni instigat
ab gran rabia cridava,
que fos crucificat.

Al ohir la proposta,
Pilat va proposá':
—Puig la Pasqua se acosta
un prés vull deslliurar.»
Lo poble contumás
de Jesus no fent cas,
al president respont:
—Volém á Barrabás.»

Pilat los diu:—Vosaltres
matáu un ignocent.»
—Vinga sobre nosaltres,
respongué aquella gent.
Oh resposta fatal,
de una llengua infernal!
Resposta que algun dia
los será criminal.

Donada la sentencia
de que morís en Creu,

la Creu li carregaren
á Jesus nostre Deu,
perque s' ha encarregát
de pagar mon rescát,
alló que jo devia
Jesus ho ha pagat.

Ab esta Creu pesada
aná per los carrers;
que molt que tres vegadas
lo Bon Jesus caygués!
Jesus, Deu infinit,
tal pes per mi heu sufrit[1]!
Senyor de cor me pesa,
ja estich arrepentit.

Aliviém la pena
nosaltres á Jesus.
Puig ell ab esta pena
paga lo nostre abús,
ab un cor penitent
plorém amargament,
Senyor misericordia
demanám humilment.

Al carrer de Amargura
sa Mare lo encontrá:
ó que pena tant dura
la Verge allí passá!
Verge per tal dolor
féu que lo nostre cor
estiga encés de flamas
de son diví amor.

Puig ja que Vos Senyora
sou de puresa espill;

1 SOFRIR fa *sofert* y no *sofrit*.

alcançáunos la gracia
de Jesus vostre Fill.
Reyna Celestial
deslliuráunos de mal,
defensáunos, ó Verge,
del sérpent infernal.

Com la Creu tant pesava,
la anava arrossegant,
quan á Jesus anaren
los Soldats ajudant.
Y arrivá Cirinéu;
puig Jesus nostre Deu
per cert ja agonétjava
ab lo pes de la Creu.

Gustòs, y voluntari,
encara que cansát,
arrivá á lo Calvari,
y prest lo han despullát.
Cristians agrahits
contemplém afligits
com renovan sas llagas
al traure los vestits.

En la Creu lo clavaren
(sols de pensar fa dol)
quant gran pena tindria
pot pensar cualsevól.
Cada cop de martell
cert seria per éll
no menys que per sa Mare,
un terible flagell,

Puig cada martellada
que reb lo Salvador,
á sa Mare estimada

fereix tambè lo cor.
Qui podrá referir
lo que allí va sentir
sa Mare y Verge pura
quan lo vegé patir.

Com á lladre 'l tractaren
los Jueus insolents,
que entre lladres posaren
al Deu Omnipotent.
Los Cels se posan dol,
puig se eclipsá lo Sol:
en senyal de tristesa
donarnos llum no vol,

Aquell que en la má dreta
per Deu vos confessá,
lográ misericordia,
y 'l vareu perdoná.
Pero lo altre infelís
perdé lo Paradís,
que impacient estava:
assó 'ns valga de avis.

Ab tants treballs clamava
Jesus dient: *Tinch set,*
mes no pogué sa Mare,
donarli ayga ni llet.
Quins sentiments tan vius!
Los seus ulls compassius,
sens dupte que serian
dos caudalosos rius.

Donémli una beguda
de sanch de nostre cor:
mes, ay! que es corrompuda
la sanch del pecador!

Oh Senyora, si os plau,
Vos, que á tots consoláu,
donauli per beguda
las perlas que ploráu.

Mes ay! que lo regalo,
que 'l Bon Jesus tinguè
fou de fel y vinagre,
com Sant Matheu diguè.
Ay Criador del cel!
la beguda de fel
nosaltres vos donarem
ab la culpa cruel.

Quan véu las profecías,
y lo demès cumplit,
davant las tres Marías
espirá ab gran crit.
Oh pecador ingrat!
com no quedas pasmat,
veent morir per tas culpas
un Deu de tal bondat.

Las pedras se partiren,
mostrant gran sentiment
ab tal senyal te avisan,
que ploris penitent.
Plorém los grans y xichs,
plorém pobres y richs,
perdoném tota ofensa
de nostres enemichs.

Si se rompé del Temple
lo vel, ¿sabs tú perque?
Fou per donarte exemple
de lo que tú déus fer.
Perque déu lo teu cor
partirse de dolor,

puig eres tú la causa,
que mor ton Redemptor.

Una cruel llançada
Longuinos li doná,
y la llaga sagrada
fins al cor arrivá.
Lo costat sacrosant,
sanch y aygua rajant
als pecadors convida
á tots está brindant.

Joseph y Nicodemus,
després de desclavat,
en braços de sa Mare
lo han depositat.
Vingan los Serafins,
tambè los Querubins,
y plorém ab María
tots los seus devots fins.

Sens dupte quedaria,
després de sepultat,
la dolorosa Mare
en trista soledat.
La pena fou molt gran,
y durá fins á tant,
que Jesus del sepulcre
ressucitá triomfant.

Que morí en lo Calvari
déus creure fermament,
y que está en lo Sacrari,
y en lo Sant Monument;
y quant la Hostia alsarán
dirás ab Fé molt gran:
—En Vos crech, y confesso
que estáu al Cel regnant.»

Y puig es copiosa
nostra Redempciò,
vostra Mare amorosa
ab sa intercessiò,
fará que perdonats
siám de tots pecats,
per ço al tercer dia
Vos heu ressucitat.

Tingám en la memoria
lo que Jesus patí,
que 'ns donará victoria,
y la gloria sens fi.
Digám:—Sia alabat,
Deu de tanta bondat.»
Desitjém alabarlo
per una eternitat.

NOTA.

No perque sia una obra digna de esser conservada per son mérit literari, ni menys perque costi l' arreplegarla es per lo que publiquém aquí aquesta versiò de *La Passiò sagrada*. De bellesas literarias pocas ó cap ne tè ; per tot arréu se 'n troban edicions. Lo que nos ha mogut á recullirla es la tonada. En ella com en las tonadas de altras cansons religiosas hi ha la llavor de la música d' esglesia , pera donar á coneixe lo carácter catalá propi d' eixa classe de música es per lo que la publiquém.

De relacions que tractan de la Passió n' hi ha moltas en Catalunya. Entre ellas la mes popular (encara que la lletra no 'u sia, pus se coneix lo nom del

autor [1]) es la *passiò* coneguda ab lo nom de Passiò de Sant Pere. Per Quaresma y setmana Santa no se sent altra cosa en las botigas de las ciutats hont hi ha fadrinas que hi treballan y en los portals de las masías ahont van á cantarla los pobres al mateix temps que captan. Eixa costum d' anar, los quins de almonya viuhen, de porta en porta cantant la passiò, ó sams, ó cansons religiosas es molt antiga, y en tots paissos y de tota época hi ha recort d' haverhi hagut y haverhi encara eixa costum.

La forma métrica de la nostra versiò, lo llenguatge, la martxa del argument, la erudiciò de que está revestida, tot dona á entendre que fou feta en época moderna y per un poéta, sino de alta inspiraciò, almenys avesat á fer versos.

Entre 'ls cants provensals publicats en Aix ab molt acert pèl erudit *Mr. Damás Arbaud*, n' hi ha dos ó tres de *Passions* que se semblan molt á la nostra, si be es precis confessar que aquellas tenen un carácter mes popular que la que 'ns ocupa. Lo qu' es de notar en totas es lo cuydado que sos autors posavan en donalshi una forma métrica mes armoniosa que á las demés cansons. Ço, que no deixa de ser un fet, se pot esplicar fácilment per lo viu sentiment religiós que en tot temps hi ha hagut entre lo poble, lo qui, al tractar un assumpto tan digne y sacrosant se devia trobar institinvament en lo cas de volerli donar una forma mes digna y que 'l posás á major alsaria de los

1 F. Balart, poeta del setgle XVIII.

altres cants populars. Malaguanyadament lo poble quan vol ser poeta lírich se queda molt endarrera, y per ço eixos cants religiosos molt menys valen que los altres en que no hi ha hagut las pretensions que als primers ha acompanyat. En proba de que son perfectament rimats eixos cants tambè en altres paissos, aqui va un tros de la *passió* provensal.

«De Pandecoust t' à Charendas-l' y aguet grand esperanço;
á Charendas Jesus neisset—dins la rejouissanço.
Nautres eriam touts parduts—aro·siam en salvanço.
Quant Jesus-Christ aguet grandit-faguet grand penitanço.
Jesus à junat cranto jours—sens pendre soustenanço. etc.

En prova de lo mateix podem citar dos ó tres coblas de una altra Passiò treta de un manuscrit del setgle XIV (anónim.)

Planch sobre planch, dolor sobre dolor,
que cel é terra an perdut lur Senhor,
e yeu mon filh, el solelh sa claror
car, sens razon, l' an mort Juzieu traidor
Dieus, com mortal dolor!

L' arma mi dol, no 'n pot hom aymar
que lur Senhor an fach Juzieus naffrar,
sus en la cros, e pueys fach abeurar
de vin mirrat mesclat ab fel amar:
Dieus

. . . .

Ar' preguém Dieus payre omnipotent,
qu' el nos perdon el jorn del jutjament
nostres pecatz, e nostres falhiments;
é apres ab él nos en anem ensemps.

Veuse 'n aquí una mostra en francés.

Cil Joachim qui pere fu
á la mere le roi Jeshu,
l' Escripture oi tesmoigner
que XIII anz fu o sa moiller
onques ne pot avoir enfant,
mult en avoit le cuer dolant,
et Sainte Anne en fu mult marie;
en tristor ont use lor vie
car lor voisin erent felon,
si disoient, par contenchon,
qu' il ne doivent el temple entrer,
ne lor offrendre presenter,
ne faire nule oblation.

(Romans de Sr. Fanuel. Biblioteca de la escola de Medicina de Montpeller, M. S. 350. *Chants populaires de la Provense).*

En catalá antich coneixem entre altres lo *Virolay* de *la Verye* tambè perfectament rimat.

Rosa plascent, soléyl de resplandor,
stela lusent, johell de sanct amor,
topazis cast, diamant de vigor,
rubis millor, carboncle relusent.
Lir trascendent, sobrant tot altre flor,
auba jausent, claredat sens foscor
en tot contrast ausist li pecador,
á gran maror est port de salvament.
Aigla capdalt, volant pus altament,
cambra reyal del gran omnipotent
perfaitament aujats mon devot chant,
per tots priant siatnos defenent.
Sacra portal del temple permanent,
dot virginal virtut sobre-exel-lent,

que l' occident que 'ns va tots jorns guaytant,
no puge tant que 'ns face Vos abzent.

Encara, que á dir veritat aquest cant no tè res de popular, y es veu d' una hora lluny que sobre no ser molt vell es fet per una musa erudita. Y en tant es aixis com que fou escrit espressament per tancar las portas del monestir de Montserrat á tot cant religiós fill de la musa del poble.

LAS SET PARAULAS.

MODERATO

La pri_me_ra qual per_

_so_na pot pen_sar lo a__mor tan gran com di_

gué al pa__re per_do_na als que no sa__ben que

fan ! Oh que gran sa__lut pro_cu_ra per sal_

P

var lo po_ble se__u. Set pa_

Tornada

rau_las d'a_mar_

gu_ra que Je_sus di_gué en la creu.

La primera paraula.

La primera: —¡Qual persona
pot pensar lo amor tan gran,
com diguè al Pare:—Perdona
als que no saben que fan.»
Ó que gran salut procura
per salvar al Poble seu,
set paraulas de amargura
que Jesus diguè en la Creu.

La segona paraula.

La segona , per clemencia
diguè al lladre:—Jo t' avís;
tú serás per excelencia
vuy ab mí en lo Paradís.
Tal amor per sempre dura
en lo que bè hi pensaréu,
set paraulas de amargura
que Jesus diguè en la Creu.

La tercera paraula.

La tercera, per lo Poble
que passava gran perill,
diguè á la Verge tan noble:
—Dona ve-t'-aquí á ton fill.»
Ab grandíssima tristura
camí tal en temps tan breu,
set paraulas de amargura
que Jesus diguè en la Creu.

La quarta paraula.

La quarta, molt fort espanta
diguè en creu crucificat:

—Pare meu, de gloria Santa
¿perque me has desamparát?»
En aquesta vall oscura
ab gran plor tots ploraréu,
set paraulas de amargura
que Jesus diguè en la Creu.

La quinta paraula.

La quinta, fou quan cridava:
—«*Sitio*» ab molt fort dolor,
demostrant que set passava
per lo Poble pecador.
Qual será la criatura
que no's dampne sino créu,
set paraulas de amargura
que Jesus diguè en la Creu.

La sexta paraula.

La sexta, quan lo deixaren
en la Creu morir tant prest:
tots los seus travalls finaren
al dir:—«*Consumatum est.*»
Be demostra sa figura
á tots quants lo miraréu,
set paraulas de amargura
que Jesus diguè en la Creu.

La séptima paraula.

La séptima, quant moria,
diguè: —Oh Pare infinit
en tas mans y Senyoría
encoman mon esperit.»
En la Santa Escriptura
de la Iglesia ho trobaréu,
set paraulas de amargura
que Jesus diguè en la Creu.

LO COMPTE GARÍ.

Estava agenollada—donzella Beatris,
mentres oració feya—ne vè un jove gentil.

Cull un pom de violas—pera ferla dormir,
quan la tè adormideta—en gropa la pují.
Caminaren set lleguas—que may se desperti,
al cap de las set lleguas—la dama 's deixondí.
—Prenéumen per esposa—lo bon compte Garí.
—No 'us vull pas per esposa—d' esposa ja me 'n tinch
mes blanca, mes hermosa,—mes bella, mes gentil.
Vos filaréu la estopa,—ella filará 'l llí....
Treu lo cap en finestra—la dama y fa un sonris.
—¿De que riéu la dama,—donzella Beatris?
—De que veig vení' 'l pare,—cavallers mes de mil,
portan una bandera—que hi canta un estorlich
que diu ab son llenguatge:—«Garí n' has de morir.»
—Cobreixme ab las cortinas—dirás que no m' has vist.
Ja trucan á la porta—responen: «¿Qui hi ha assí?»
—¿Hauriau vist al compte—al compte Don Garí?
Los diu que no ab la llenga,—sos ulls diuhen que sí.
Aixecan las cortinas—y matan Don. Garí.
Quan fou lo cap á terra—aquestos mots va dir:
—Be n' estarás contenta—donzella Beatris,
que ne tindrás la testa—del compte Don Garí.
—Jo no la vull la testa,—de testa ja me 'n tinch
mes blanca, mes hermosa,—mes bella, mes gentil.

NOTA.

—

D' esta cansò no n' havem pogut arreplegar mes

que una versiò. Es , sens dubte , lo millor cant popular que tenim , s' entent dels romantichs. Lo mérit de sa melodia corra parellas ab lo de sa lletra. La primera volta que se 'ns va dir, de veras , varem creure que se 'ns estava enganyant, tantas eran les bellesas de primer ordre que en tan pocas ratllas hi trobavam. Es de notar la gradaciò que 's repeteix al acabament del romans ; la idea surpersticiosa de que un ram de violas fa dormir ; lo del estorlich de la bandera y las paraulas posadas en boca de un cap que parla separat de son tronch. En eixa cansò veyém demostrat lo que en lo prólech del primer volum deyam de la musa del poble.«Tan aviat fá parlar una planta, com un aucell , com una montanya; ab tal de lograr lo seu fi, que n' es lo de plaure , poch se fixa en los medis. Lo mateix es clássica que romántica; mes , axó sí , sempre es hermosa.»

Quan se canta se repeteix lo darrer hemistich del últim vers.

D. LLUIS.

Doloroso.

MODERATO

La vida de la ga_ _le_ _ra es molt llar_ _ga de con_tar, a_mor be m' es pe_ _ra_ _réu fins que hauran pas_ _ sat set anys?

—La vida de la galera—n' es molt llarga de contar,
amor be m' esperaréu—fins qu' haurè fet los set anys?

Set anys he servit al compte—com á forsat y quintat
y altres set lo serviria—de gana y de voluntat.
Acabats ja los set anys—llicencia vaig demanar,
la resposta que me 'n feren—que no 'm la volian dar.
Demano llicencia al compte—y aquest me la va negar:
la demano á la comptesa,—la comptesa me l' ha dat,
mes m' ha dat per penitencia—ab tres horas passá' 'l mar.
De tant depressa qu' anava—ab dugas lo vaig passar.
Me n' aní á casa la tia—allá hont me solia estar.
—Deu la guart la meva tia,—la meva tia ¿com va?
—Aquell que me 'n deya tia,—set anys per galeras va.
—No va per galeras tia—que á vostre costat está.
¿Be 'm dirá la meva tia,—lo meu pare lo que fa?
—Lo vostre pare, D. Lluis,—ahí 'l varem enterrar.
—¿Be 'm dirá la meva tia,—la meva mare que fa?
—D. Lluis la vostra mare—ja es cega de tant plorar.
—¿Be 'm dirá la meva tia,—y lo meu germá que fa?
—Lo teu germá D. Lluis—pres de moros n' es temps ha.
—¿Be 'm dirá la meva tia,—la meva esposa que fa?
—Don Lluis la vostra esposa—se n' es tornada á casar.
—¿Be 'm dirá la meva tia—á n' á quin carrer s' está?
—Al carrer de san Francisco—y á bora 'l portal de mar.
—Devalléumen lo sombrero—lo quin solia portar,
y baixéume la guitarra—la que solia tocar,
cantarè al peu de la porta,—veurém si 'm coneixerá.»
Al punt de la mitja nit—ell se va posa' á cantar.
«Despertáuvos vida mia—si voléu sentir cantar,

«sentiréu cant de sirena—de sirena de la mar.»
Al primer cant que li feya—son marit se despertá.
—Aixó no es cant de sirena—de sirena de la mar,
sino cant de una persona—que prou de plors m' ha costat.
—Si tanta pena te dona—prompte l' anirè á matar.
—Si matas á D. Lluis—per mi ja pots comensar.
L' un moria á mitja nit - y l' altra á n' al llustrejar.
A dins de santa María—als dos varen enterrar.
L' un l' enterran á la tomba,—l' altre dessota un altar;
Del un naix un taronjer,—del altra un llorer granat,
de l' un surt una coloma,—de l' altre un colom volá.

VARIANTS.

Vers 3.

Set anys ja fa qu' ell es fora—y cap carta n' arrivá:
al cap dels deu anys qu' es fora-sa mullè' 's torná' á casar.

Vers 22.

D. Lluis la vostra esposa—está en tractes de casar,
esta nit se fan las cartas,—si no es nit será demá.

Vers 24.

—Carrer de santa María—al portal mes prop del mar.

Vers 26.

«Sentiréu cant de sirena—ò peix que roda pèl mar.»

Vers 29.

Sino que es lo meu marit—lo quin me varen quitar.

Altre.

Aixó es cant de D. Lluis—ja 'l conech ab lo parlar.

Altre.

qu' aqueix cant n' es de persona-que prou pena m' ha donat.

Vers 30.

—Si aquest es D. Lluis—prompte lo vaig á matar.

Altre.

—Si es veritat, vida mia—prompte lo anirè á matar.

Vers 31 y 32.

—Si matéu lo meu marit—per mi podéu comensar.»
Lo un mor á mitja nit,—l' altre al espuntar lo clar.

NOTAS.

En quelcunas versions la cansoneta que canta En Lluis está en castellá.

—Dispiértate vida mia,
si te quieres dispertar,
que oirás que bien canta
la sirena de la mar.

En altras despres de la cansò se figura que sa esposa (á la qui, segons una versió que jo he recullit, se li dona lo nom de *Deluya* [1]). baixa á obrir la porta y llavoras lo romans tè eix altre final.

Quan es oberta la porta—los dos se van abrassar,
plora l' un y plora l' altre—no 's poden aconsolar.
La vida de la galera—n' es molt llarga de contar.

Tambè en alguna versiò se afegeix al nom D. Lluis lo nom de casa *Montalbá*, y ab motiu d' això En Manel Milá en la nota que posa al peu de eixa versió en son *Romancerillo*, diu: «En algunas versiones se llama al héroe Don *Lluis de Montalbá ó del Ampurdá* como á su tia cuya casa parece por las señas situada en Barcelona en tiempo que Santa María se hallaba en efecto junto al mar.»

1 ¿Será forma corrompuda de *Adela*, *Adelaida*?

Molta semblansa tè ab esta cansò lo romanso castellá del Conde Dirlos. Se pot dir que l' argument d' aquest ve á esser lo mateix que 'l de nostre cant, sols que 'l primer se fa pesat per sa llargaria y monotonía, mentres que l' últim desperta nostra admiraciò precisament per la rapidesa de l' argument y la naturalitat y vivesa en la dicciò. Comensa aixis lo romans del conde Dirlos:

Estábase el conde Dirlos,—sobrino de don Beltrane,
asentado en las sus tierras,—deleitándose en cazare,
cuando le vinieron cartas—de Carlos el emperante.
De las cartas placer hubo,—de las palabras pesare,
que lo que las cartas dicen—á él le parece male.
«Rogar os quiero, sobrino,—el buen francés naturale,
«llegueis vuestros caballeros—los que comen vuestro pane;
«darlos heis doblado sueldo—del que les soledes dare,
«dobles armas y caballos,—que bien menester lo hane:
«darlos heis el campo franco—de todo lo que ganaren,
«partiros heis á los reynos—del rey moro Aliarde.
«Deseximiento[1] me ha dado—á mi y á los doce pares:
«grande mengua me seria—si todos se hobiesen de andare.
«No veo caballero en Francia—que mejor pueda enviare,
«sino á vos al conde Dirlos,—esforzado en peleare.»
El Conde que esto oyó,—tomó tristeza y pesare,
no por temor de su moros—ni miedo de peleare,
mas tiene mujer hermosa—mochacha de poca edade...
—No lloredes la condesa,—de mi partida no hayais pesare
quedaréis encomendada—ámi tio Don Beltrane....
Siete años la condesa—todos siete me esperade;
si á los ocho no viniere—á los nueve vos casade, etc.

1 Esta paraula es catalana, con ho son moltíssimas altras de que n' estan plenas la major part de las obras castellanas antigas.

LAS BALLADAS.

ALLEGRETTO

A la plas_ _ _sa ba_llan
co_ _cas bè m'hi dei_ _ _xa_rèu a_
_nar com que sò tan bo_ni_
_que_ta ba_lla_dor no'm fal_ta_
_ _rá

Tornada.

3

flor de lli_ri cla_ _vell y vio_
_le_ta lo tèu a_mor m'ha de ma_tar.

A la plassa ballan cocas—be m' hi deixaréu anar
com que sò tan boniqueta—ballador no 'm faltará.
Flor de lliri, clavell y violeta
lo teu amor m' ha de matar.

A la primera ballada—ballador ja va trobar.
A la segona ballada—sa mare la va cridar.
—Puja, puja, Catarina—que ton pare 't vol pegar.
—No 'm pegará lo meu pare—ja tinch qui le 'n guardará.
—Puja , puja , Catarina—que 'l cavall 'ns portará.
no tingues por de ton pare—que ni tan sols nos veurá,
perque no 't veji la cara—mon sombrero 't tapará,
si 'l sombrero no hi abasta—la capa hi abastará,
y si la capa no basta—lo meu amor bastará.
—Puja, puja, Catarina—que ton pare 't vol casar.
—No 'm casará lo meu pare—casadeta sò temps ha.

VARIANTS.

Vers 1.

A la plassa fan balladas—mare deixáumehi anar.

NOTAS.

—

D' aquesta cansó hem trobat una variant en la obra que ab lo titol *Las calles de Barcelona* publica don Victor Balaguer (tomo II pág. 326). Diu aixis :

Las donzellas.

A la plassa fan balladas,—mare , deixáumehi anar,
que jo que som boniqueta—ballador ne trovarai.

Las mares.

Per fer com la Pepa[1]—que son bel galan,
mentres que dansava[2]—la montá á cavall.
La sella n' es verda—lo cavall n' es blanch.
Pèls carrers d' Auleta—se 'n va tot plorant.
—¿De que ploras Pepa—de que ploras tant?
—mon pare y ma mare,—¡quan ells ho sabrán!
Cridarán la Pepa,—no la trovarán,
ne son gent sentida—d' açó morirán.

Las donzellas.

Si 's moren que 's moran—los enterrarán,
las campanas grossas—bè ne tocarán,
tambè las petitas—ne repicarán,
las tombas son novas—las estrenarán.
Hi ha mes de cent anys—que un lion[3] airat
es aqui restat.—Nos ha deliurat—y als cors es restat.

Diu en Balaguer, unas quantas ratllas abans de aquesta *cansó* en son llibre, que 's canta cada any en una romería que en los Pirineus Orientals fan en una capelleta que 's troba en un lloch erm y solitari entre 'l poblet de Molig y Nantilia; diu que la tonada

1 Vejis volum primer de *Las cansons de la terra.—pag.* 229.

2 En la nostra versió de la Pepa diu *sentava.*

3 La tradicion quiere que esta fiesta, especie de romería á la capilla de Molig tenga lugar en el sitio en donde aquella supone que murió un leon que habia sido enviado por Dios para esterminar las bandadas de animales feroces que asolaban el país; pero, prosigue diciendo la tradicion, un dia todas las fieras se unieron cayendo sobre el leon al cual devoraron. Si hay que dar algun crédito, despojándole de ciertos detalles puramente novelescos á la historia de March del Castanyer, el leon de la tradicion no es otro que el caudillo del Lloch-Franch. (V. Balaguer.—Calles de Barcelona.) Qui vulla enterarse de tot lo que pertany á eixa tradició llegesca lo capitol de *Las calles de Barcelona* que du per titol *Simon Oller.*

d' eix cant serveix de cobla als romeus, y cantantla los quins no ballan, fan la bona obra de que pugan ballar la sardana 'ls que no la cantan.—¿Ara be devém dir nosaltres lo que 'ns sembla eixa versiò? A nostre judí no es altra cosa que un compost de tres cansons. Las primeras dos ratllas son de la cansò que du la present nota; las 12 ratllas que segueixen son de *La Pepa*, que forma part del primer volum de aquesta nostra col-lecciò, y las ratllas darrerencas pertanyen á algun altre cant antich y que res tè que veure ab la cansò á la que serveix de cua. La diferencia y fins afegidura se véu ben be entre lo vers 4 y 5 que es allí hont la cansò cambia de mesura. Las dos diferentas tonadas de la cansò, tonadas que no poden servir sino per lo tros que han sigut compostas, (pus inútilment se tractaria de cantar lo vers *á la plassa fan balladas* ab *la tonada de la Pepa* y mes imposible fora encara cantar *la Pepa* ab la tonada de *á la plasa* etc.) acaban de aclarir aixó y fer veure que 'ls poblets aquells de qui 'ns parla l' il-lustrat poéta En Víctor Balaguer fan una barreja de mil dimonis,—com diu la gent del poble,—cada vegada que aqueixa cansò se posan als llavis.

A la plassa ballan cocas.

Es costum en molts pobles de la montanya lo dia de festa major al eixir del ofici ballar ó be un ciri, ó be un bano ó be un ram, ó be una coca. Cada cosa d' aquestas tè lo seu ceremonial. Parlem del de la coca. Al eixir de missa major, á la plassa ja hi ha amanida la cobla y llavors tot lo jovent se posa á

punt de ballar. Al compás de la música surt un ab una plata plena de cocas. Ningú pot ballar que no haja ballat la coca la qui tréu ball y per traure ball hi ha de haver un ballador que compre una coca (que á vegadas se paga á un preu molt crescut) y la regali á la que ell mes estima. ¿Se 'm dirá com pot ser que una coca valga tants diners? Molt senzillament. Succebeix á voltas que una noya tè dos ó mes pretenents, y per emportarsen la coca (com que 's ven á qui 'n dona mes) un per altre 'n donan lo que no valen ni tres dotzenas de cocas plegadas. Un pich un d' ells se la fa seva pagantla mes que 'ls altres, vá y la regala á la qu' ell vol, llavors eixa ab la coca á la má dona un tom per la plassa y balla la dansa coneguda ab lo nom de *ball rodò*.

Quan eixa dansa es acabada entran llavors al ball tots los altres del poble. Malaurosament ara en molts pobles despres del ball clássich-catalá que 's balla ab la coca ó 'l ram, se senten tocar, y son los ab mes afany esperats per lo poble, polkas, schotiscks, walsos y altres balls que de tot tenen menys de catalans. En Caldas de Montbuy fins ara fa poch se hi ballava lo ram, ara segons tenim entés á n' als de la població no 'ls agrada y 's donan á altre classe de balls nos dol y de veras. Per fortuna tres horas mes amunt de Caldas hi ha un altre poble que s' anomena San Feliu del Pinyò, que no se 'n dona vergonya de conservar los balls antichs y cada any balla sos rams á la plassa acabat l' ofici. Y es cosa que dona gust de veure á las felihuencas la gracia ab que ballan son ram de seda.

LA TRAPASSERA.

Allegretto.

A dins del hort de lo meu pa _ re

lo meu ga_ _lant me hi es _ pe _ _ra _ _ va

Tornada.

vi _ va vi _ _ va vi _ _va la mo_ _re _ ta so_ _le ta vi_ _va la _ ra

la _ ra la_ _ra a de valldel om.

Y á dins del hort—de lo meu pare
lo meu galant—me hi esperava.
¡Viva, Viva l' amoreta
soleta,
vidòm
á davall del òm!

Lo pare tot—s' ho escoltava.
—¿Qui n' era aquell— ab qui parlavas?
—N' era tan sols—una companya.
—Me sembla, que—barret portava.
—N' era lo lli—qu' ella filava.
—Ay! m' apar que—espasa portava.
—N' era lo fus—ab que filava.
—Ay! m' apar que—capa portava.
—N' era l' abrich—que l' abrigava.
—Ay! m' apar que—barba portava.
—N' eran monjetas—que menjava.
—No som al temps—de las monjetas
qu' al temps som de—las amoretas.

NOTA.

—

Los dos darrers versos semblan afejits ó quan menys adulterats, naltres no hem trobat versiò prou bona per poder tornar á la cansò los que 'ns sembla que deuhen esser los veritables y que li mancan: per nosaltres los hemistichs finals deuhen fer assonant ab los altres versos del demes de la composiciò.

Es notable la semblansa d' esta cansò ab la següent provensal.

LOU JALOUS.

—¿Ount' eres tu quant te cridave?
—Er' au jardin culhiou d' auseilho.
—¿Qu' er' á bas que te parlavo?
—La fourniero que me mandavo.
—Les fremoś pouerton pas de brayos.
—Ero sa jupo retrousseio.
—Les fremos pouerton pas l' espeio.
—Es la coulougno que fieravo.
—Les fremos pouerton pas plùmachou.
—N' en er' un bel escouet de vigno.
—Les fremos pouerton pas moustacho.
—Er' un' amouro que mangeavo.
—Sou mes de Mars pouerto pa' amouro.
—Er' uno branco qu' autonavo.
—Vese qu' avetz fouesso d' adresso.
—*Faites-moi donc une caresse.*
—Jou vous farai sautar la testo.
—Et que n' en fariatz vous doou resto?
—Lou jitarai per la fenestro.
—Les chins, les cats farien gran festo.
—Per aquestou cop te pardoune.
—Aquestou cop eme ben d' autres.

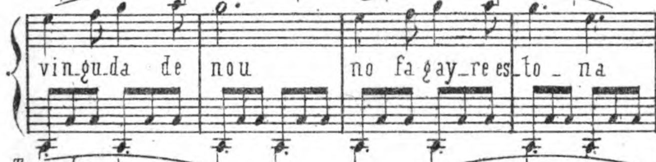

CANSÓ DE NADAL.

ANDANTINO

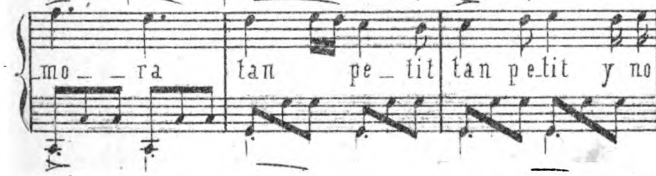

Tornada.

—Si 'm voléu llogar—jo sò una pastora
vinguda de nou—no hi ha gayre estona.

¡Ay Joseph
Vostre fill m' enamora
tan petit,
tan petit y no plora,
tan petit.

Jo no tinch parents—ne sò una pastora,
ne vinch d' Orient,—vaig cercant senyora.
No vull guanyar res,—ni vull que 'm deu cosa,
que de estar ab vos—ja 'm tinch per ditxosa.
Jo ja sè cusir—tela fina y bona,
sè filar tambè—de la seda flonja,
lo cánem tambè—millor que la borra,
tambè sè pastar—y fer l' olla bona,
tambè quan convè—no sò dormidora.
Si faig pera vos—donéumen resposta,
la vindré á saber—de aquí á una estona.
Mes ja que sò aqui,—encar que sò pobre,
deixáume adorar—al Fill de la Aurora.

NOTA.

—

Aquesta cansò tè moltíssimas variants, mes cap d' ellas mereix esse conservada: es de las mes populars.

LA MALA MULLER.

MODERATO

Si me'n tru_can a la

por _ _ ta O _ la! O _ la! bai_xa o.brir qui n'esa

quest ca_va _ ller qu'a_ra's pas _ _ se _ja per

Tornada

qui? Si em_penyy'm tru_caá la por _ _ ta Si em _ peny

y no'm dei_xa dor_mir

—Si me 'n trucan á la porta.—«Ola! ola! baixa á obrir.»
—¿Qui es aquest cavaller—qu' ara 's passeja per 'qui?
Si empeny y 'm truca á la porta,
si empeny y no 'm deixa dormir.

—Don Francisco sò senyora—aquell que la sol servir.
—Sabès que fos D. Francisco—prompte l' aniria á obrir.
Si empeny y 'm truca á la porta
si empeny y no 'm deixa dormir.

Si es mon marit que s' esperi—que 'm deixi calsá' y vestir.
Ab una má pren la clau—ab l' altra lo candelí;
quan es al obrir la porta—lo vent li apaga 'l *candil.*
—Ay válgam lo Deu del cel,—la Verge del Paradís,
no tinch gens de foch á casa—per encendre 'l candelí.
—No s' espanti pas senyora—y no li dolga per mí
que 'ls passos d' aquesta casa—los sè de dia y de nit.»
S' agafan á má per má—y se 'n van dret al jardí.
En cadiras d' or se séuhen—sobre coixins de satí.
Se 'n rentan los peus ab rosas—y essencia de llessamí,
se 'ls aixugan ab domassos—y perfums de romaní.
S' agafan á má per má—y tots dos sè 'n van al llit.
—¿De qui son aquests dos noys—que trobo adormits aquí?
—L' un es fill de D. Francisco,—l' altre es fill de mon marit.»
Quan la mitja nit ne toca—ella sent un gran sospir.
—¿Qué sospira D. Francisco?—No 'u solia pas fe' així.
Si 'n sospira las cambreras—ne son al llit á dormir,
si per mon marit sospira—set anys trigará á venir,
se n' es anat á la guerra—ni may que torni per 'quí.
—No 'u diga tan alt senyora—qu' ell la podria sentir.»
Al cap de una bona estona—ell ja torna á fe' un sospir.

?—Qué sospira D. Francisco?—No 'u solia pas fé' així.
—Estava pensant senyora—en ferli un ben llarch vestit
ampla de cos y cintura—y de groixut y blanch lli.....
—Ay trista y desgraciada—no hi ha salvaciò per mí.
Mon marit abans no 'm matis—tres paraulas deixam dir.
—Diguéulas prompte, senyora,—que ja es hora de morir.
—Casadas, viudas, donzellas—prenéu exemple de mi
quan tinguéu lo marit fora—no baixéu la porta á obrir.
Si empeny y 'm truca á la porta,
si empeny y no 'm deixa dormir.

VARIANTS.

Vers 12.

—Válgamen lo Deu del cel—y lo beneyt san Gil.

Vers 14.

—No s' espanti pas senyora—y no l' encenga per mí.

Vers 20.

Al se' al entrant de la cambra—D. Francisco fa un sospir.

Vers 21.

L' un era de D. Francisco—l' altre del traydor marit.

NOTAS.

Despres del vers 32 en algunas versions hi ha aquest altre que no hem entés del tot.

«Y á cada má una má d' ángel—y á n'al coll un carmesí.»

Tambè despres del darrer vers de nostra versiò hi solen afegir aquest altre.

«Pensaréu que n' es l' aymant—y será vostre marit.»

D' eixa cansò n' hi ha versions que estan plagadas de paraulas castellanas. En la versiò que doném no-

saltres se n' hi troban algunas, entre ellas lo mot *candil*: tambè s' hi trobará la paraula *candell* que no es ni castellana ni catalana. La Musa del poble se pren moltas llibertats y una d' ellas es la de arreglar las paraulas á la moda que li convè. En especial hont está mes innovadora es en las terminacions, vejis sino lo cant de nostre primer volum titolat *La porqueyrola* y alguns altres que tenim preparats per eixir en eix volum y demès que 'l seguirán.

Molta es la semblansa que en lo tot te aquesta cansò ab lo romans castellá *El adúltero castigado*.

—Blanca sois señora mia
mas que no el rayo del sol:
¿Si la dormirè esta noche
desarmado y sin pavor?
Que siete años habia, siete
que no me desarmo yo!
Mas negras tengo mis carnes
que no un tiznado carbon.
—Dormidla, señor, dormidla,
desarmado sin temor,
que el conde es ido á la caza
á los montes de Leon.
—Rabia le mate los perros,
y águilas el su halcon
y del monte hasta su casa
á él arrastre el moron.—
Ellos en aquesto estando
su marido que llegó:
—¿Que haceis, la blanca niña,
hija del padre traydor?
—Señor, peino mis cabellos,
péinolos con gran dolor,
que me dejais á mi sola

y á los montes os vais vos.
—Esas palabras, la niña,
no eran sino traicion:
¿Cuyo es aquel caballo
que allá bajo relinchó?
—Señor,—era de mi padre,
y envióle para vos.
—¿Cuyas son aquellas armas
que están en el corredor?
—Señor, eran de mi hermano,
y hoy vos las envió.
—¿Cuya es aquella lanza
que desde aquí veo yo?
—Tomadla, conde, tomadla,
matadme con ella vos,
que aquesta muerte, buen conde,
bien os la merezco yo.

(*Cancionero de Romances*.—V. Duran.)

LO PASTORET.

AMOROSO

Dolce

Yo me'n lle_ _vo
*Val_dri_a mes so_*

de_ _ma_tí de_ma_tí
*_le_ta dor_mir que d' un pas_*

net á pun_ _ta d'au_ba a_ga_fo
_tor ser l' na_mo_ra_da val_dri_a

mon sar_ _ro_net me'n___
*mes so_le_ta dör_mir qu'un pas_to_*

vaig á la mon_ _ta_nya.
_ret se na_mo_ri de mi

—Jo me 'n llevo dematí—dematí y á punta d' auba.
Agafo mon sarronet—me 'n vaig dret á la montanya,

Valdria mes soleta dormir
que d' un pastor ser la namorada,
valdria mes soleta dormir
que no que un pastor s' enamori de mí.

Quan á la montanya sò—veig venir ma namorada
me la veig venir plorant,—tot lo meu cor s' abrusava.
Me l' agafo per un bras—y la fico á la barraca,
quan á la barraca sò—veig venir los meus contraris.
—Pastoret, bon pastoret—ahont tens la namorada.
—La tinch aquí aprop de mi—ben tapada ab la samarra.
—Pastoret, bon pastoret—tens lo llop en la ramada
de las ovellas que hi tens—la meytat son degolladas.
—Valdament ho fossen totas—no deixarè la barraca.

Ay, cansò ¿qui treta t' ha?—Ay, cansò ¿qui t' ha dictada?
M' ha dictat un pastoret—que n' es un fill de la plana,
n' es de la plana d' en Bas,—Ayga fresca y regalada.

VARIANTS.

D' aquest cant en lo *Romancerillo* del Sr. Milá hi ha dos ó tres variants que posarém desseguida, mes no sens abans haver fet notar que lo que en la nostra versió figura contat per lo mateix pastor en aquella representa ser dit per un tercer.

Vers 1.

Ay pastoret bon pastoret—matineret á punta d' auba
ja n' agarra 'l sarronet—y se n' aná á la montanya.

Vers 14.

De cinch centas ovellas que hi ha—las tres centas son degolladas.

Adició despres del vers 10.

Quan a la barraca van ser—l' ha abrigadeta ab la samarra.

NOTAS.

—

En Manel Milá acompanya la seua versió de la següent nota.

«Menys ignocent que la de l' *aucellet* [1], tè aquesta cansò una melodía com feta d' esprès per lo sach de gemechs y per sa bellesa pot compararse ab la de la cansò que venim de anomenar. Verament es aixis la tonada d' eixa cansò es una de las mes bonicas y tè un carácter melancónich que cativa del tot al qui para la orella per escoltarla.»

1 Vejis lo primer volum de *las Cansons de la terra* págína 95.

SANTA MADALENA.

ALLEGRETTO

Mar_ta 's lle_va de _ ma _ti

y a ser_mó se n' es a _na _da, quan tor_na_va de ser_mó

Tornada.

se 'n va á ca_sa sa ger _ ma _ na dalt del

cel, dalt del cel tin_drèm po _sa _da d'alt del cel .

Marta 's lleva dematí—á sermò se n' és anada,
quan tornava de sermò—se 'n va á casa sa germana.

Dalt del cel,
dalt del cel tindrém posada,
dalt del cel.

Madalena 's pentinava—ab una pinta daurada,
mentres que se 'n pentinava—ja n' arriba sa germana.
—¿Me dirias Madalena—si has anat á missa encara?
-No hi he anat, germana, no—ni en tal cosa no hi pensava.
—Veshi, veshi, Madalena—quedarás enamorada,
que hi predica un jovenet—un ángel del cel semblava.»
Madalena se 'n va á dalt—á posars' las sevas galas;
se 'n posa los anells d' or,—las manillas y arracadas,
y la prenda del or fi—al seu cor se la posava,
y tambè lo manto d' or—que per terra arrossegava.
Madalena se n' hi va—ab sos criats y criadas.
Al se' al entrant de la sgleya—se mig gira á una criada.
—Válgam Deu, quin jovenet,—llástima que sia frare! »
A la porta de la sgleya—deixa als que l' acompanyavan.
Sgleya amunt, sgleya avall—no troba lloch hont posarse;
per sentir millò' 'l sermò—sota la trona 's posava.
Lo primer mot del sermò—per Madalena ja anava.
Las paraulas que sentia—totas lo cor li tocavan.
Quan son al mig del sermò—Madalena cáu en basca.
—No 't desmayis Madalena—que lo sermò ja s' acaba.»
Ja se 'n treu los anells d' or,—las manillas y arracadas,
y la prenda del or fi—als seus peus se la posava.
Acabat qu' es lo sermò—Madalena se 'n tornava.
A la porta de la sgleya—un penitent hi trobava.

—Me dirias, penitent,—¿ahont es aquell bon frare?
—A la taula n' es Jesus,—n' es allá que dina encara.»
Madalena se n' hi va—sota la taula 's posava.
Los ossos que Jesus llensa—ella los arreplegava.
Ab llágrimas dels seus ulls—los peus de Cristo rentava
y ab la sua cabellera—Madalena 'ls aixugava.
Bon Jesus se 'n va adonar—promptement li preguntava:
—¿Que buscas tu, Madalena,—que buscas sota la taula?
—Busco per aquí á Jesus—si voldria confessarme.
—¿De que 't confessarás tu?—¿De que 't confessarás ara?
—¿De que me 'n confessarè?—De las mas culpas passadas.
—La penitencia que 't dò—set anys en una montanya
menjant herbas y fenolls,—menjant herbas amargantas. »
Acabat de los set anys—Jesus per allí passava.
—Alsat, álsat Madalena—que ja ne estás perdonada.»
Madalena se n' alsat—cap á casa se 'n tornava.
Quan va ser á mig camí—troba una font de aiga clara.
Ab l' aiga de aquella font—las sevas mans se 'n rentava.
-Ay, mans quí 'us ha vist y 'us véu-com ne son desfiguradas!»
Ja sent una veu que diu:—«Madalena n' ets pecada.»
—Angel meu si n' hi pecat—penitencia 'm siga dada.
—Torna, torna Madalena—set anys en una montanya
menjant herbas y fenolls,—menjant herbas amargantas.»
Acabats los catorz' anys—Madalena ja 'n finava.
San Joseph n' era 'l fuster—que la caixa li clavava,
San Joan n' era 'l florista—que li feya la enramada,
los ángels li feyan llum,—la Verge l' amortallava,
y ab gran cantarella al cel—cap al cel se la empujavan.

NOTAS.

—

Aquesta cansò com totas las religiosas está plena de inexactituts: sols se déu buscar en ellas lo fons religiòs y aquest hi es en gran. La fé es qui las dicta eixas cansons, per desgracia la erudiciò hi manca y

á vegadas fins las fan semblar impías algunas faltas en la forma y alguns disbarats en los fets de que tractan.

A la taula n' es Jesus.

Es á casa Simò lo fariséu hont aná á cercarlo Madalena.

Busco per aquí á Jesus—si volia confessarme.

«Madalena es la única que 'ns diu l' Evangeli haver anat á cercar á Jesus perqué li perdonès sos pecats. Los altres, que eran Jueus de cos y d' ánima, no mes lo anavan á trobar per demanarli gracias temporals, y si Jesus los convertia era sens ells haverho volgut. Madalena sí que cerca á Jesus perque te fe en éll y un verdader arrepentiment.—BOURDALOUE.»

Quan va ser á mig camí—troba una font d' aiga clara.

Eixa font es Deu qui la feu naixe per haverli demanat aixís Madalena: y no fora 'l camí sino dins de la grota era ahont rajava.

San Joan n' era el florista—que li feya la enramada.

San Joan abans de convertirse fou lo aymador de Madalena y estava per casarshi quan Jesus se l'emportá ab ell: lo greu y dol que l' ausencia de Joan causá á Madalena foren la causa de que 's donés á la vida ayrada. Axis s' esplica 'l perque Jesus la con-

vertís y no volguès que fos causa de son dampnatge la vocaciò de San Joan.

Y ab gran cantarella al cel,—cap al cel se l'han pujada.

Eix tros evidentment no es altra cosa que una reminiscencia de la visiò de Santa Marta. Segons la contá S. Vicens Ferrer en un de sos sermons.

Entre algunas de las versions que tenen molta semblansa ab la nostra, en la obra *Chants populaires de la Provence* publicats en Aix per M. Damas Arbaud, n' hi ha una que per lo bella y poética la posem á ratlla seguida.

Mario Madaleno—la pauro peccairitz,
s' en vai, de pouert' en pouerto—cercar Diou Jesus-Chist.
Pass' á-n-uno capelo—Jesus l' y ero dedins,
doou ped piqu' á la pouerto:—«Jesus, venetz durbir.»
San Jean di á San Peyre:—«Regardo qu'es aquit.»
—Es Mario Madaleno—la pauro peccairitz.
—Mario Madaleno—eici ¿que venes far?
—Seignour Diou, moun bouen paire,—me vene confessar.
—Ah! digo, Madaleno,—ah! digo tes peccats.
—N' ai tant fach et fa faire—les pourriou pas noumbrar;
la terro que me pouerto—me deurie plus pourtar,
la vill' ounte siou nado—se deurie proufoundar.
—Sept ans souto la baumo—te foudr' ana estar.
Au bout de sept anneios—Jesus-Christ l' y a passat.
—Mario Madaleno,—¿de que tu n' as viscut?
—De racinos sauvageos—et n' ai pas toujou' agut.
—Mario Madaleno,—¿de qu' aiguo n' as begut?
—N' es d' aiguo trebourado—et n' ai pas toujou' agut.
Seignour Diou, mouen bouen paire,—mes maus voudriou lavar;
Jesus piqu' á la roco,—d' aiguo n' en a raiat.

—Ai! belo man blanqueto.—blanch coumo lou lach,
fresco coumo la roso,—qu t' a vist et te vei!
—Mario Madaleno,—tournes dins lou pecat,
sept ans as resta 'n bàumo—sept ans l' y tournaras.
-Seignor Diou, moun bouen paire,-coumo pourrail' y 'star?
—Ta souere Santo Martho—t' anará counsoular,
la blanco couloumbeto—te pourtar' a dinar,
et les auceous que pitoun—t' anaran abeurar.
-Seignour Diou, moun bouen paire,-me li fetz plus tournar,
des larmos de mes uelhs—les mans me lavarai,
des larmos de mes uelhs—les peds vous lavarai,
des chevus de ma testo—vous les eissugarai.

Tambè entre 'ls cants populars de la illa de Ferœ que ja fa molts anys nos ha dat á coneixe Mr. X. Marmier n' hi ha un de religiòs sobre 'l mateix asumpto. Per ser molt notable tant per sa part poética, com per son esperit moral y folosófich, lo posem aqui traduhit al catalá.

MADALENA.

Jesus s' acosta al marge del riu ; Madalena está rentant un gerro.

—Escolta , Madalena , deixam beure un poch d' aiga ab aquest gerro que rentas.

—Est gerro no es pera béurehi. Si vols jo te 'n darè ab lo clot de la má.

—Si tu fosses tan pura com esho la meua mare, pendria l' aiga que ab tas mans m' ofereixes.

Madalena jura que n' es tant pura com una monja. Jura pèls sagrats llibres que may ha tingut comers ab cap home.

—No juris, no juris, li crida Jesus , que estás en

pecat y tens tres fills. Lo primer lo tens de ton..... lo segon de ton..... y lo ters del..... de ta parroquia: aquest últim crim es lo mes abominable.

Madalena s' agenolla:—Jesus, si penitencia tu 'm donas jo la farè.

—Una te 'n darè que ferla quasi no podrás. Deu hiverns has de caminar á peu descals trepitjant gebre y neu. Si aixis ho fas tots tos pecats jo 't perdonarè.

Madalena trepitja neu y gebre nou hiverns de carrera. Quan s' acabava l' últim hivern Jesus la torna á trobar allí hont l' havia vista nou anys abans.

—Madalena, m' has de dir que 't sembla la penitencia?

—Que la trobo molt llaugera; me plau com me plauria beure vi del mes pur.

—En recompensa de ta humiliesa y de ton arrepentiment, dès d' avuy servirás á la meua mare María.

—Servir á ta mare María , me será mes grat que veure lluir en lo cel lo mes bell dels sols.

LOS FADRINS DE S. BOY.

Animato

ALLEGRETTO

Los fa_drins de San

Boy se'n van a sen _ tar plas _ sa

no hi van de bon cor no que hi van de

ma _ la ga_na la_ra_ra

hi van de

ma_ _la ga_na la_ra_ra.

Los fadrins de San Boy—se 'n van á sentar plassa
no hi van de bon cor no—que hi van de mala gana.

Lo qu' es mes petit de tots—gran fatxenda 'n gastava.
Ja n' ha comprat un ram—tres duros d' or costava;
ja se 'l posa al barret—carrè' avall se n' anava;
quan es á mig carrer—alsa los ulls al ayre.
Ne véu lo seu amor—sola que 's pentinava
ab una pinta d' or—y escarpidor de plata.
Ab lo signe que fa—coneix que n' hi te entrada.
Se 'n puja escala amunt—com si fos de la casa.
Li dona lo Deu vos guart,—rahò no li tornava:
li presenta lo ram,—li fa mitja rialla:
li torna á presentar—li fa tota plegada.
—Lo ram prou me l' ha prés—lo amor no me l' ha dada.
«Si no 'm vols dar lo amor—donam una abrassada.»
—Aixó no 'u farè no—que 'n fora castigada,
castigada de Deu—del pare y de la mare,
tambè dels meus germans—dels germans y germanas.»

VARIANTS.

Vers 5.

Se 'l posa á n' al barret—pera mes pompa y gala
y se 'n va carrer avall—puntejant la guitarra.

NOTA.

—

Al cantar esta cansò se repeteix lo hemistich del darrer vers.

LA CITA.

LA CITA.

Amoroso.

ALLEGRETTO

Com vo_lèu que'us bai_xi á o_

_brir___ ro_sa fres_ca y co_lo_ra_da? ¿Com vo_

_lèu que'us bai_xi á o_brir___ si es_tich al llit a_cot_

_xa_da?

Tornada.

Là som som so_bre de l'e_ra, la som

som so_ta del om..

—Com voléu que 'us baixi á obrir—rosa fresca y colorada?
Com voléu que 'us baixi á obrir—si estich al llit acotxada?
La somsom sobre de l' era,
la somsom sota del òm.

A un costat tinch lo marit,—á l' altre hi tinch la maynada.»
Estant en eixas rahons—son marit se despertava.
La somsom sobre de l' era
la somsom sota del òm.

—Me dirias, ma muller,—ab qui enrahonas ara?
—Es lo mosso del forner—que ve á veure si pastava.
—No tinch lo llevat posat—ni la farina passada.
—Ay, marit, llevéus qu' es hora—y fem llevar la maynada,
l' un anirá á cercar foch—l' altre anirá á cercar aiga,
y vos, com á mes vellet,—aniréu á la cassada.
May fa de mes bon cassar—que á la fresca matinada,
tenen lo morret al niu—y la cuheta gelada.....
—Qui 'us poguès tindre, muller,—dintre una caixa tancada
ab los capellans cantant—y la creu y la mortalla!
-Qui 'us poguès tindre, marit,-á dintre d' un munt de palla
ab foch als quatre cantons—y la cendra ben ventada.
La somsom sobre de l' era
la somsom sota del òm.

NOTA.

—

Es de notar la semblansa que te aquesta cansò ab

la que dú per titol LA MALA MULLER y que forma part d' est volum. Entre 'ls cants populars Bretons n' hi ha un que 's titula ANN EOSTIL (lo rosinyol) que tè una argument semblant al de la cansò catalana que 'ns ocupa.

L' HEREU RIERA.

ANDTE MOSSO

Si son tres ni _ _
A _ nèm don _ _ ze _ _

_ ne _ tas del lloch de Nis _ _
_ lle _ tas a _ _ nèm a ba _ _

_ sá que 'n te _ _ nen gran
_ llar que l' he _ _ rèu Ri _ _

jun _ ta treu _ re ball qu' hi va.
_ e _ ra sab molt ben dan _ sar

Si son tres ninetas—del lloch de Nissá
que 'n tenen gran junta—¿á treure ball qui hi va?
Aném ninetas
aném á ballar
que l' heréu Riera
ne sab ben dansar.

Hi va l' hereu Riera—que sab de ballar
y ab la mes bonica—qu' en lo poble hi ha.
La primera dansa—molt be va ballar,
mes á la segona—la nova arrivá.
—Hé! tú, heréu Riera—be pots ben ballar
mentres que t' aymada—á la mort s' está.»
Tota la música—de cop va parar.
Dona un tom per plassa—sombrero á la má,
n' agafa 'l gambeto—y al bras se 'l tirá.
—Perdonen senyoras—que me 'n tinch d' anar,
que la meva aymada—á la mort está.
Dret á casa seva—corrent se 'n va anar.
Al entrant del quarto:—«Roseta ¿com va?»
Pera tu gran pena—pera mi mal va,
ne tinch una febre—que 'm cuyta á matar,
y d' aquesta feta—m' haurán d' enterrar.»
Agafa 'l sant Cristo—se 'l posa á la má.
—Gloriòs sant Cristo—volguéume ajudar!
Si ella se 'm cura—m' hi tinch de casar!

MAMBRU.

ALLEGRETTO

Man_brú sen va á la guer__ra bi_ron_

_don bi_ron_don bi_ron_de__na. Man_brú sen va á la

gue_rra no se quan tor_na_rá no se quan tor_na_

_rá no se quan tor_na_rá si tor_na_rá per la

pas__qua bi_ron_don bi_ron_don bi_ron_de__na si

tor_na_rá per la pas_qua ó per la Tri_ni_tè

mer volum de las nostras *Cansons de la terra* tambe n' hi ha una qüe tè tots sos versos ab aquesta mateixa terminaciò, es la que 's titula. « *La Porqueyrola.* »

Heuse aqui la versiò francesa de aquest mateix cant.

Malbrough[1] s' en va-t-en guerre
ne sait quand reviendra.
Il reviendra z' à Pàques
ou à la Trinité.
La Trinité se passe
Malbrough ne revient pas.
Madame à sa tour monte
si hant qu' el' peut monter.
El' voit venir son page
tout de noir habillé:
—Beau page, mon beau page
quel' nouvelle apportez?
—Aux nouvell's que j' apporte
vos beaux yeux vont pleurer:
Monsieur d' Malbrough es mort
est mort et enterré.
L' ai vu porter en terre
par quatres officiers;
l' un portait sa cuirasse
l' autre son bouclier.
A l' entour de sa tombe
romarin fut planté.

1 *Malborough*: eix nom fou substituit al nom antich de Mambrú que encara conserva la versiò catalana. Es Malborough lo nom de un general inglés del comens del setgle XVIII; y al fer eix cambi de nom hi fou afegida una cua á la cansò ab la que aquesta de romántica passá á esse cansò burlesca.

Segons asseguran alguns entre ells Strafford en sa *Historia de la música* es la sola melodía estranya cue ha pogut ferse un lloch entre las tonadas populars gregas; y segons altres fins es coneguda y popular entre los moros y 'ls egipcios.

SANTA AGNÉS.

Moderatto é con espresione

San_ta Ag_nés s'es_tá en cam-

bra tan_ca_da tot fent o_ _ra_ció per qui

mes ay_ma_va

Tornada

per lo

Deu del cel y la se_va ma_ _re.

Santa Agnés s' está—en cambra tancada
tot fent oraciò—per qui mes aymava,
Per lo Dèu del cel.
y la seva mare.

Son pare li diu—si vol ser casada.
Ella diu que no—que ja n' está dada.
Son pare qu' ho sent—va per castigarla.
Un gran foch ne fa—per poder cremarla.
Lo foch riguròs—sempre s' apagava.
Quan son pare véu—qu' aixó no hi bastava,
la porta als lleons—perque la menjassen.
Lleons eran mansos,—lleons l' adoravan.
Quan son pare véu—qu' aixó no hi abasta,
la fa tirá al riu;—lo riu s' aixugava.
Quan son pare véu—que 'l seu no lograva
crida á sos criats—pera disfamarla.
Agnés sent aixó,—Agnés cáu en basca.
Ay, ditxòsa Agnés—la gloria t' es dada.
Per lo Dèu del cel
y la seva mare.

NOTA.

—

Eixa santa es la que la Esglesia 'n celebra la festa lo 21 de Janer. Morí degollada lo any 304 baix lo imperi de Diocleciá y Maximiá.

Tantas quantas vegadas se parla, en la cansò del pare, se dèu entendre no 'l pare d' ella sinó 'l del

Jove que la pretenia, que 's deya Sinfroni. Aquest era prefecte de Roma y veyent á son fill menyspreat per Agnés, resolguè vence, per tots quants medis li fos possible, la resistencia de la donzella: mes no poguè lograr jamay que aquella corresponguès al amor de son fill. Tots quants martiris se citan en la cansò y molts altres mes de que aquesta no 'n parla feu patir á la pobre verge que de cor y d' ánima era tota de Dèu.

Crida á los criats—pera disfamarla.

«De este tormento usaron muchas veces los gentiles contra los cristianos, mostrando con él. que los dioses que adoraban eran sucios, y ellos infames y deshonestos, y que las doncellas y mujeres cristianas le tenian por mas horrible que la misma muerte. —La forma, que tenian en este detestable espectáculo, era de esta manera. Tomaban á la doncella cristiana: encerrábanla en un aposentillo de un lugar público y ponian en la entrada el nombre de la doncella y el precio de la torpeza. (LEYENDA DE ORO. *Vida de Santa Inés V. y mr.*)

LO PARDAL.

Con mistero i largeto.

U_ na can_ so_ _ ne_ _ta

no_va vos la di_ _ré vos la di_

_ ré *á tempo* del par_ _dal quan s'a_ cot_

_xa_va so_ ta oran ger vos *Tornada* la di_ré.

Una cansoneta nova
vos la dirè,
vos la dirè,
del pardal quan s‘ acotxava
sota orangè,
vos la dirè.

Lo pardal quan s‘ acotxava
feya remor,
feya remor,
per veure si ‘l sentiria
la seua amor,
feya remor.

Lo seu amor está en cambra
que no ‘n sent re,
que no ‘n sent re,
sino lo mosso de casa
lo trajinè,
que no ‘n sent re.

De la finestra mes alta
li ‘n va parlar,
li ‘n va parlar.
—Las onz‘ horas son tocadas
veste á acotxar,
li ‘n va parlar.

—No m‘ acotxo pas encara
vay de camí,
vay de camí,
som fet una prometensa
á Sant Magí,
vay de camí.,

Quan á Sant Magí vay esse
vay suplicar,
vay suplicar,
que 'm deixès aná' á mas terras
per festejar,
vay suplicar.

Quan ne vay esse á mas terras
ja 'ls encontrí,
ja 'ls encontri,
los tres amors que tenia
tenia allí,
ja 'ls encontri.»

Als tres amors que tenia
lo pardalet,
lo pardalet,
Mariagna y Petronilla
é Isabelet,
lo pardalet,

Als tres amors que tenia
quan los trobí,
quan los trobí,
los va doná' una crehueta
de Sant Magí
quan los trobí.

Ay cansò que t' es dictada?
¿quí treta t' ha?
¿quí treta t' ha?
Tres fadrinets de la plana
del Ampurdá,
¿quí treta t' ha?

NOTA.

—

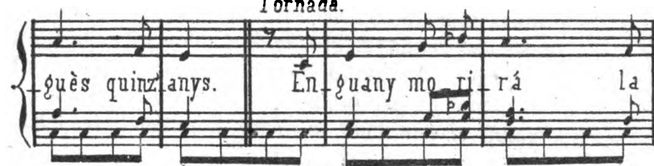
Eixa es la cansò mes popular del Ampurdá, tè una tonada molt bonica. Perque no es gayre fácil apendre las trasposicions que pateixen sos versos quan s' entona hem posat la lletra de cada cobla tal com se tè de dir al temps de cantarla.

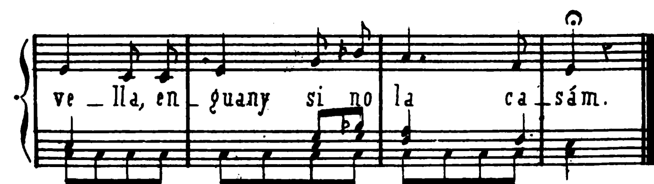
LA VELLA.

ALLEGRETTO
U_ _na ve_lla hi ha á Ma_

_llor_ca que pas_sa de cent y un any. Ja

se 'n clenxa y se 'n pen_ti_ _na com si sols tin_

Tornada.
_gués quinz anys. En_guany mo_ri_rá la

ve_lla, en_guany si no la ca_sám.

Una vella hi ha á Mallorca—que passa de cent y un any.
Ja se 'n clenxa y se'n pentina-com si sols tinguès quinz'anys.
Enguany morirá la vella,
enguany si no la casám!

Se posa las arracadas—y se mira en lo mirall;
se 'n posa la mantellina—y á la plassa á ball se 'n va.
Lo ballador que la treya—n' era un pobre estudiant.
—Estudiant si 'm vols creure—ne serás un rich martxant,
te donarè cent ovellas—y tambè cent moltons blanchs,
te donarè cent cabretas—totas cent cabridarán,
cent escuts per la butxaca—y aquestos diners contant.
De pollastres y gallinas—jamay no te 'n mancarán
que vaig posar cent llocadas—totas cent molt be anirán.»
Ja s' agafan per la má—y á cal notari se 'n van:
—Anémsen á cal notari—á tirar la cosa avant. »
Lo notari se la mira—véu que no mes tè un caixal
y encara li tremolava—com la fulleta en lo ram.
Lo notari ja li deya—«¿Que n' ets boig estudiant?
—No sò boig senyor notari—matrimoni passi avant. »
Lo dilluns feyan los tractes,—lo dimars casats están,
Lo dimecres cáu malalta,—lo dijous ja l' enterrám.
Lo seu marit va al darrera—ab un flaviol sonant.
—Ab los diners de la vella—ne tinch una de quinz' anys.»

VARIANTS.

Vers 1.

Una vella tinch á casa—que ne tè cent y vint anys.

Vers 7.

Tot anantsen á la plassa—va trobá un estudiant.

Vers 20.

Lo dissapte se 'n parlava,—lo diumenge á casa van,
lo dilluns á matinada—la vella van enterrar.
—Deu perdó la pobre vella—qu' ha fet rich al estudiant.

NOTA.

Aquest cant vè á esse una traducciò de la famosa cansò francesa *La vieille* tan popular mes enllá del Pirineus. «Encara avuy dia en alguns dels pobles de certs indrets de Fransa hi ha la costum de que, al ferse un casament, la mare de la nuvia la canti aqueixa cansò.» (*Chants de la Provence.*) La versiò provensal que acompanyém es mes complerta que la nostra catalana, en algunas parts, en altras no.

LA VIELHO.

Dins Paris l' y á uno vielho
que passo quatre vintgs ans,
tan amourouso
que passo quatre vintgs ans
tan amourousament.

La vielho s' en vai es dansos—s' asseto pres d' un galant.
li dit: «Galant se m' espouses—te farai riche marchand.
—Iou n'en prenipa' no vielho-que no un li aguevis ses *dents*.
La vielho se mett' à rire—li mouestro doues dents d'avant.
Mai ni á uno que li brando,—l' autro vai en cascalhant.
Se lou diluns l' á 'spousado—lou dimars l' entarrarán.
—N'est pas ce que me fai peno,-est de pourta doou dous ans,
lou farai pourta, á la cato—semblará 'n caramentran,
de l' argent d' aquelo vielho—n' aurai uno de quinz' ans.

CONFÉS FINGIT.

ALLEGRETTO

U_na her_mo_sa pas_to_

re_ _ _ _ta de_ma_ _na_va con_fe_siò

sens pen_sar_ho s'es po_sa_da als peus de son

ay_ma_dor sens pen_sar_ho s'es po_sa_ _da

als peus de son ay_ma_dor.

Una hermosa pastoreta
demanava confessió,
sens pensarho s' es posada
als peus de son aymador.

Lo seu pastor que savia
que 's volia confessar,
dintre del confessionari
disfressat se va posar.

—Pare meu, que Deu lo guardi,
pare meu, que Deu l' ajut.
¿Ha conegut á l' amor
al temps de sa joventut?

—En la meva joventut,
pastora, no hi puch pensar
que quan los hábits vaig pendre
al mon vaig renunciár.

Pastora, déixat d' axó,
recorda tos pensaments,
que si ab mí vols confessarte
comensa 'ls deu manaments.

—*Lo primer manament*, pare,
jo me 'n acuso, Senyor,
he deixat d' aymar á Deu
sols per aymá' á mon pastor.

Lo segont manament, pare,
jo me 'n acuso, Senyor,
jo n' he fet juraments falsos
sols per voler be al pastor.

Lo tercer manament, pare,
jo me n' acuso, Senyor,
jo no he oit missa cumplida
per poder mirar al pastor.

Lo qüart manament, pare,
jo me n' acuso, Senyor,
no he obehit pare y mare
sols per estimá' al pastor.

Lo cinqué manament, pare,
jo me 'n acuso, Senyor,
moltas morts he desitjadas
sols per voler be al pastor.

Lo sisé manament, pare,
jo me 'n acuso, Senyor,
he pecat de pensament
encara que d' obra no.

Ja estich, pare, confessada
donéume l' absoluciò.
—¿Com vols que jo tè la donga
si jo no sò confessor?

Pastora no 'm descobreixis
ay! no 'm descobreixis no,
no sò capellá donzella
que ne sò ton aymador!

—Qui ho hauria hagut de dir
que n' haguès fet confessiò
á n' als peus agenollada
del que 'm tè robat l' amor!

NOTA.

Moltas son las variants que d' eixa cansò tenim, no las posém aquí perqué no valen la pena. Esta cansò es de las modernas y sols la fa passadora la idea.

LAS DOS GERMANAS.

ALLEGRO

Lo de_ _ma_ _ _ti de Sant

Jo_ _ an_ á cu_ _llir ro_sas m'en

_vi_an en un jar_di que te_ _nim á la

bo_ _ra de ma_ _ri_ _na, i mes ay! de la o_

_ _li_ _va de la o_ _li_ _va n'he nas_

_cu_ _da i mes ay! de la o_ _li_va.

—Lo dematí de Sant Joan—á cullir rosas m' envian
en un jardí que tenim—á la bora de marina
Mes ay! de la oliva
de la oliva n' he nascuda;
mes ay! de la oliva.
que las fa de tres colors—rosa, vera y satalía.»
Lo cassador de la reyna—ja n' ha cassat nit y dia,
no 'n troba llebre, ni dayna—ni de morta, ni de viva,
sino 'n troba una arboreda—que granava y no floria,
y sota de la arboreda—un ginjoler n' hi havia,
y sota del ginjoler—una dama molt bonica.
Los vestits qu' ella portava—n' eran d' or y plata fina
y una camisa d' holanda—mes de cent ducats valia.
Ja la presenta á la reyna—á la reyna de Turquía.
—Veli aqui senyora y reyna—una molt bella cativa.»
La reyna quan la va veure:—«¿D' hont has tret dama tan linda?»
Ja mana á los seus criats—que la tirin al foch viva,
que quan la veuria 'l rey—d' ella s' enamoraría.
—Ella seria la reyna—y jo fora la cativa.»
Quan va dir estas paraulas—una vella responia.
—Reyna li darè un concell—de los pochs que jo savia,
mes val que la fassa anar—á rentar á la marina,
mentres anirá y vindrá—sos colors blanchs ne perdría.»
Bonica quan hi anava—mes bonica quan venia.
Lo rey se la va quedar—per ferli cuydar sas fillas.
Un dia estava volcant—la mes petita qu' havia.
—Ay filla, la meva filla,—á ma terra te voldría,
te faria batejar—per un frare que hi havia,
y 't posaría per nom—Dona Isabel de Castilla

que tenia una germana—que per nom aquest tenia.»
La reyna estava en lo llit—y estas paraulas sentia.
—¿Sentiu vos lo senyor rey—lo qu' ara diu la cativa?
—Si aixó no voléu que diga—jo la farè cremar viva.
—Aixó si que no 'u faréu—puig á mi me matariau
que si aixó fos veritat—germanas las dos seriam
y juntas al palau eram—en las terras de Castilla.

NOTA.

D' aquest cant havem pogut arreplegar dos versions mes, populars aquí en Catalunya. La una en llenga catalana y l' altra en *castellá*. Las dos se cantan ab la mateixa tonada que la que acabem de posar en primer lloch. Lo desenllás de la primera d' aquestas duas versions es igual al de un cant popular asturiá.

Versió catalana.

Lo dia de Sant Joan—fan festa per tot lo dia
ne fan festa 'ls cristians—y 'ls moros de Moreria,
pastan lo pa 'l dia abans—per tenil' cuyt aquell dia.
Los moros del rey ne cassan—ne cassan de nit y día,
ne cassan dins d' una arbreda—que n' está tota florida.
A dessota de l' arbreda—ni ha una font d' aiga viva,
y á dessota de la font—hi ha sentada una nina.
De tan bonica com es—la arboreda relluhia.
Lo vestit qu' ella portava—prou deu ciutats ne valia.
Un moro del rey la véu—y la agafa desseguida,
y de ella ne fa un present—á la reyna de Turquía.
Quan la reina la véu diu:-¿D' hont heu tret dama tan linda?»
Ja te la pots entornar—des d' ara , tot desseguida,
que si 'l rey moro la véu—d' ella s' enamoraria,
tú serias estimada—y jo seria aborrida.»

Ja respon una cambrera—molt petita y atrevida;
—Fássala anà' á rentà' á mar—ó panyos ó robas finas,
que si hi anès á rentar—morena se tornaria.»
Boniqueta quan hi va—quan tornava relluhia.
Un dia li fan anar—que dolor de fret patia.
Se gira de tots costats—veu lo sol que ja sortia,
de la part hont surt lo sol—un cavaller ne venia.
—Dèu la guart hermosa dama—si ab mí venirse volia?»
Quan ne son á mig camí—la dama se posá trista.
—Ell li pregunta 'l perqué—ella ja li responia:
—Si 'l rey moro ho sapiguès—á trossos vos partiria
que de totas sas esclavas—jo so la qu' ell mes s' estima.
—Arrera, arrera 'l cavall—tornémsen' á la marina.
—Avant, avant lo cavall—tornéumen allá hont sò filla,
á aquella casa tan gran—á aquella casa tan rica.
—¿No 'm diria hermosa dama—si germanets ne seriam?
¿Com se deya 'l vostro pare—y en quina terra vivia?
—Mon pare se deya En Joan,—la mare Dona María,
tambè tenia un germá—qu' ara ja un home seria.
—Jo sò ton germá cativa—que 't cerca de nit y dia
tornémsen á casa 'ls pares—á la terra de Castilla.

VERSIÓ CASTELLANA [1]
popular en Catalunya.

Ya se van ya mis morillos—ya se van , ya toman guia.
—Mis morillos, mis morillos—traedme una cautiva
haced que no sea fea—ni venga de villanía.
—«Hallan los condes de Flores—que de Roma se venian
de rogar al Dios del cielo—que les diese un hijo ò hija.
Dice el conde: «Yo soy muerto—y vos condesa cautiva.»
Matan al conde de Flores—y á la condesa cautivan.
La presentan à la reina—la reina de moreria.
—Reina mora, reina mora—mira que linda cautiva!

1 D' aquesta versiò castellana se 'n pot veure una de molt complerta que 'n contè lo *Romancerillo* de En Manel Milá pag. 125.

—Esta sí que no es fea—ni viene de villanía,
que es la mujer de un gran conde—que de Roma se venia.
—Dadme un oficio señora,—mas no me quitéis la vida.
—Que vaya á lavar los paños—los paños á la marina
con el sol y la serena—mas negra se volveria.
La reina está embarazada—y así mismo la cautiva.
La reina de tres semanas—la esclava de quince dias.
Quiso Dios por sus fortunas—que parieran en un dia.
La reina parió una hija—y la esclava parió un hijo.
—Traidores de las comadres—las criaturas cambian.
El hijo dan á la reina—y á la esclava la hija.
Un dia estando vistiéndola—estas palabras decia:
—Hija mia de mi alma—hija mia y no parida,
si yo estuviese en mi tierra—como te bautizaria!
El dia de tu bautismo—de toros corrida habria,
y te pondria por nombre—Doña Isabel de Castilla,
que yo tenia una hermana—que así tambien se decia.»
La reina se lo escuchaba—del cuarto donde dormia,
la reina manda á buscar—á la esclava que tenia.
—Repite, repite esclava—las palabras que decias.
—Que si estuviese en mi tierra—mi hija bautizaria
y por nombre le pondria—Doña Isabel de Castilla
que yo tenia una hermana—que este nombre se decia
que moros la cautivaron—una mañanita fria
estando cogiendo flores—al jardin que ella tenia.
—Si esto es verdad esclava—las dos hermanas seríamos.
El rey se lo está escuchando-desde el cuarto en que escribia.
—¿Que teneis la mia reina—que teneis la reina mia?
si te incomoda la esclava—yo pronto quemarla haria.
—Eso si que no lo hareis—pues á mí me matariais
que las dos somos hermanas—hijas las dos de Castilla.

Veuse aquí ara la versiò del cant popular asturiá de que ja n' hem parlat mes amunt.

Romance de D. Bueso.

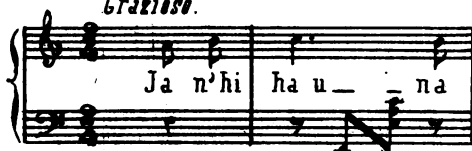
Camina Don Bueso—mañanita fria
á tierra de moros—á buscar amiga;
hallóla lavando—en la fuente fria:
—¿Qué haces ahí, mora,—ó hija de judía?
—Reviente el caballo—y quien le traia,
que yo no soy mora—ni hija de judía;
soy una cristiana—estoy aquí cautiva
en poder de moros—diez años habia.
—Si fueras cristiana—yo te llevaria
y si fueras mora—yo te dejaria.»
Montóla á caballo—por ver que decia:
durante diez leguas—no hablaba la niña.
—¿Que tienes señora—que así enmudecias?»
La niña callaba—y no respondia.
De allende los montes—el sol que salia
alumbra los valles—que verdor cubría,
vagan los rebaños—sin pastor ni guia,
y los corderitos—retozan y triscan;
entonces alegre—la libre cautiva
conoce la tierra—adonde nacia,
y dice gozosa—con dulce sonrisa:
—Oh prados alegres—donde siendo niña
mi madre, la reina,—sus paños tendia,
donde el rey mi padre—sus perros corria
y á donde mi hermano—Don Bueso crecia
en hechos de amores—y caballería.
—Dí: ¿como te llamas?—¿De quien eres hija?
—Un rey es mi padre—yo soy Rosalinda,
que malditos moros—me hicieron cautiva
y diez años presa—pasé de mi vida.
—¿Que señas me dabas—por ser conocida?
—Rosa, que en mi pecho—hube al ser nacida.
—Muéstramela luego—mi hermana querida,
que sois la que busco—uno y otro dia.

Abrázanse luego—Don Bueso y la niña,
y hácia el fuerte alcázar—gozosos caminan.
El rey y la reina—que no presumian
hallar tal ventura—cual la que venia,
oyeron del hijo—la grata noticia.
Torneos armaron,—fiestas mil hacian,
y dan á sus hombres—preseas muy ricas.
la infanta casaron—de allí á pocos dias
con noble marido—que un reinado habia.
Partióse Don Bueso,—que partir queria
y va caminando—mañanita fria
á tierra de moros—por buscar amiga.

LA MONJA.

ALLEGRETTO

Grazioso.
Ja n'hi ha u_ _na

mon_ja á la Seo d' Ur_gell

to_ca las cam_ _pa_nas plo_rant

y ri_ _ent
Tornada.
al_ _séu lo

peu jo_ _vent ga_la_ _ne_

_ta_ _ _ment.

Si n' hi ha una monja—á la Seo d' Urgell
toca las campanas—plorant y rient.
Alséu lo peu jovent
galanetament.

La mare abadessa—ja n' ha hagut esment
—¿Que teniu la monja—que tant sospiréu?
—Ay, mare abadessa—un galant herèu,
que si no m' hi caso—morta 'm trobaréu?
—Moríuvos la monja—ja 'us enterrarém,
de flors y violas—vos enramarém,
una caixa nova— vos estrenaréu,
capellans y frares—vos ne voltarém,
un ofici d' ángels—vos ne cantarém,
la tomba n' es nova—vos la estranaréu.
Alséu lo peu jovent
galanetament.

VARIANTS.

—

Vers 6.

—¿De que ploréu monja,—de que tant ploréu?

Vers 7.

—Ay mare abedessa—d' un jove prudent.

Tornada.

Alséu lo peu jovent
galanet al ayre
alséu lo peu jovent
galanetament.

NOTAS.

Un ofici d' angels—vos ne cantarém.

Ofici que 's resa sols pèls cossos dels noys y de las monjas y qu' en lloch de estar revestit de la tristor que als oficis de difunts acompanya, tè un aspecte alegre. En una paraula, mes que una ceremonia de dol, es una festa pera agrahir á Dèu l' haversen' endut á la gloria una ánima neta de pecat.

Perque pot servir per completar lo que manca á la nostra versiò publiquém eixa:

VERSIÓ PROVENÇAL
de
LA MOUNGETO.

Dedins Aix l' y a 'no moungeto
tant pourideto,
di que s' avie soun bel amic
serie la reino doou pays.

Se tant n' a plourat la moungeto,
tant pourideto,
que cade jour n' en deperit
de pas pousquer quittar l' habit.

Mai soun pero l‘ y a mandat dire,
et senso rire,
que n‘ en fesso coume voudrie,
que dins lou couvent restarie.

La mounget‘ a maudich soun pero,
que la fourceio
á n‘ en quittar soun bel amic
per pendre lou voil‘ et l‘ habit.

La mounget‘ a maudich la tiblo
qu‘ a fach l‘ egliso;
e lou maçoun que l‘ a bastid‘,
les manobros que l‘ ant servit.

La mounget‘ a maudich lou pretro
qu‘ a di la messo,
et les clerzouns que l‘ ant servid‘
et lou mounde que l‘ ant ausid‘.

La mounget‘ a maudich la toilo
qu‘ a fach lou voilo,
et lou courdoun de Sant Frances
que n‘ en pouerto à soun coustat drech.

Un jour qu‘ ero dins sa chambreto
touto soureto,
lou diable li a pareissut:
—Moun amic sies lou ben vengut.

—Siou pas toun bel amich, la belo,
tant desireio,
siou lou diable, lou veses pas,
doou couvent te vene garar.

—Foudra n‘ en avertir moun pero,
eme ma mero,

et mes amichs et mes parents
per veire se n' en soun counsents.

—Noun, n' en fau ren dir' à toun pero,
ni à ta mero,
à tes amichs, ni à tes parents,
noun vau mai partir proumptoment.

—Adiousiatz, mes surs les moungetos,
tant jouvenetos,
vautres faguetz pas coumo iou,
dins lou couvent preguetz ben Diou.

Lou diable a pres la moungeto,
tant pourideto,
la pourtad' du plus haut des airs
et puis la tracho dins l' infers.

CORRANDAS.

ALLEGRETTO

p *cresc.*

De can_sons y de fo_

_llias vos ne can_ta_ré deu

p

mil que las por_to á la bat

cresc.

xa_ca en_fi_la_das ab un fil.

De cansons y de follías
vos ne cantarè deu mil
que las porto á la butxaca
enfiladas en un fil.

Allá dalt de la montanya
n' hi ha un pí que n' es novell
y que fa las pinyas verdas,
y á cada pinya un clavell.

Ne tens la cara picada
com un cel qu' está estrellat,
á cada pich una rosa
florida del mes de Maig.

A ta porta hi planto un pí
y á ta finestra una parra
perque lo sol no mustigui
las dos rosas de tas gallas.

¿Lo teu pare es mercader?
Donchs que s' en vaji á la plassa
á mercarte un casament,
perque mira, 'l temps ja passa.

Vostra mare es una rosa,
vostre pare es un roser
y vos sou la poncelleta
que algun dia cullirè.

Antonet, la rosa blanca
procúrala ben guardar

que 'l roser qu' ha fet aquesta
cap mes d' altre ne fará.

Prou s' ho pensava la tonta
que de celos me moria;
qui d' amor no n' ha tingut
may pot de celos morirse.

Si voléu ballar corrandas
veniu al nostre carrer
que las xicas s' enamoran
dels fadrins que ballan be.

Si jo ne fos lo cordò,
lo cordò de ta cotilla,
coneïxeria 'ls intents
que dins de ton cor anihuan.

La vila de Sant Martí
rodona com una poma,
las carreteras hi van
de Madrit á Barcelona.

A Guimerá ne son guapas,
á Ciutadilla no tant,
á Roca-llaura froment,
á Bell-tall la flor del ram,
á Glorieta bon blat,
á Passaman esporgueras,
y á la Pobla de Ferrant
hi ha 'l floret de las donzellas.

Vostra mare es una esglesia
vostre pare es un altar
y vos sou una relliquia
que la voldria adorar.

La teua llenga n' es gel
y los teus ulls ne son foch;

per ço al mirarme 'm das vida,
per ço al parlarme 'm das mort.

María al anar á missa
gira la cara al fossar,
que d' aquells quans pams de terra
mes de deu t' han de besar.

—¿Moreneta la 'n festejo
mon amich que me hi dihéu?
—Tambè n' era moreneta
la Verge Mare de Deu.

Ay, pares que teniu fillas
procuréulas de casar,
que mentras ne son donzellas
son vidre que 's pot trencar.

Cara de color de rosa,
company del meu aymador,
si 'l veus digas que ab mí pensi
com ab ell hi penso jo.

Algun dia jo 'm pensava
que tot lo mon era pla
y ara he vingut á comprendre
que moltas costas hi ha.

Carrè' amunt y carrè' avall
ne passan tres cadarneras.
¡Tan-de-bo ne volguès Deu
que totas tres fossen mevas!

Perdihueta joganera,
que cantáu dalt de la serra,
si ne baixéu á la plana
molts cors estarán alegres.

Montanyas de Montserrat
tot lo dia hi toca 'l sol

pera fer tornar morenas
làs noyas de Monistrol.

NOTA.

—

La major part d' aqueixas corrandas son satíricas y burlescas. Generalment lo poble sols se 'n serveix per motejar algú ó per fer riure. Per ço es cosa que costa molt l' arreplegarne que, com las que acabem de posar per mostra, sian dignas de ser conservadas y tingan un verdader fons de poesía.

La tonada ab que acompanyém las presents es una de las moltas tonadas ab que 'l poble las canta. Una mateixa lletra la entona ab cinquanta tonadas si convè: fins n' hi ha que ni tan sols las cantan y que's reduheixen á dirlas parladas.

SANTA QUITERIA.

---

doloroso.

ANDANTINO

Si n'e_ra u_na don_ze_lle_ta que

n'hi cer_ca_van ma_rit; quan n'ha sa_pi_gut la no_va, de

Tornada

ca_sa se_va ha fu_git. Glo_rio_sa San_ta Qui_te_ria vol_

guèu_nos a_fa_vo_rir, lliu_rèu_nos de mal de ra_bia qu'es

mal que no's pot so_frir, vol_guèu_nos do_nar la glo_ria á

l'ho_ _ra qu'hem de mo_rir

Si n' era una donzelleta—que n' hi cercavan marit;
quan n' ha sapigut la nova—de casa seva ha fugit.
Gloriosa santa Quiteria
volguêunos afavorir,
lliuréunos de mal de rabia
qu' es mal que no 's pot sofrir,
volguéunos donar la gloria
á l' hora qu' hem de morir.

Dos germans que ella tenia—la buscan de dia y nit.
La van trobar dormideta—á la bora d' un camí.
Lo un d' ells ja diu al altre:—«Si la matarém aquí.»
Lo un ja se 'n treu lo sabre—y l' altre un punyal d' or fi.
De tants cops com li donaren—la testa li fan sortir;
la testa se 'n va aná' 'l aiga,—la animeta al Paradís.
Allí hont va caure la testa—ni va naixe un monestir.
Las parets eran de plata—las reixas eran d' or fi;
capellá que diu la missa—es nostre Deu Jesuchrist,
los escolans que l' ajudan—los ángels del Paradís,
la dona que fa la oferta—la mare de San Narcís.

VARIANTS.

Vers 15 y 16.

Allí hont va caure la testa—n' hi van alsá' un monestir,
las reixas eran de plata—y las parets de marfil.

En alguna versiò hi hem trobat aquest vers que no se pot posar entre 'l versos de la nostra en rahó

d' estar en completa oposiciò ab lo vers que diu :

la testa se 'n va anà al aiga,—l' animeta al Paradís.

Lo vers á que fem referencia diu aixis :

allí hont va anar l' animeta—la iglesia varen obrir.

NOTAS.

Entre 'ls cants de la illa de Ferœ n' hi ha un que en algun tros no deixa de tindre bastanta semblansa ab aquest y es 'l qui du per títol *Cant de Santa Catarina.*

BLANCAFLOR.

ANDANTE

Es _ ta _ va la Blan_ca flo _ _ _ or so _ ta l'ar_bre de la men_ta ne bro_da _ va un ca _ mi _ son per la fi _ lla de la Rey_na ___

Estava la Blancaflor—sota l' arbre de la menta
ne brodava un camison—per la filla de la reyna,
lo camison n' era d' or—de seda 'l brodava ella,
quan la seda li mancava—posa de sa cabellera,
de sa cabellera al or—no hi ha molta diferencia.
Alsa 'ls ulls y véu la mar,—véu venir la mar brugenta,
véu venir fustas y naus—y galeras mes de trenta,
véu venir un mariner—que 'l seu gran senyor li sembla:
—Mariner, bon mariner—Deu vos dò en la mar bonansa
¿havéu vist ó conegut—lo meu gran senyor en Fransa?
—Si senyora que 'l conech—y d' ell li porto comanda;
diu que 's cerqui un aymador-qu' ell aymada s' es cercada:
la filla del rey francés—per esposa li han donada.
—Be n' haja qui presa l' ha—mal haja qui li ha donada!
Que una dama com sò jo—per altras sia deixada!
Set anyadas l' he esperat—com á dona ben casada
y altre set l' esperaré—com á viudeta enviudada,
si al cap dels set anys no ve—á monja serè ficada
monjeta d' un monestir—que 's nomena Santa Clara.
—No 'us fassáu monjeta no,-no 'us fassáu monjeta encara,
no 'us fassáu monjeta no,—que foreu malaguanyada;
no 'us fassáu monjeta no,—qu' encara teniu qui 'us ayma.
Veuse aquí un anellet d' or—del dia que 'ns esposarem,
veuse aquí una trena d' or—del dia que 'ns embarcarem.»
Dient aixó 'l seu marit—li va doná' una abrassada.
—Perdoni lo meu marit—si he faltat en cap paraula.
—Perdoni la meva esposa-del temps que á mí m' esperava.
—Perdoni lo meu marit—si n' he estada mal criada.
—Ben criada Blancaflor—de bon pare y bona mare.

NOTA.

Entre 'ls cants populars grechs publicats pèl compte de Marcellus se hi troba un que tè 'l mateix argument que nostra Blancaflor.

Allá á la bora del mar; allá baix hi ha una jove que renta 'l mocador de son marit y canta per distraure sa tristesa. Un poch de vent á mogut un xich sas faldillas y en descobert ha quedat la punta del seu menudet péu. La mar ne queda encantada, lo mon espalmat; passan naus y galeras y los que en ellas hi van se maravellan al contemplar tanta bellesa. Quan ella ho véu 's deixa de cantar. Lo capitá de una de las naus la saluda y li prega que torni á comensar son interromput cant.

—No cantava, respon ella, 'm planyia de la ausencia del meu marit, que m' ha deixat per anar á defendre la patria, va marxar creyentse poder tornar algun dia aquí victoriòs y rebre de mos brassos una abrassada y de mas mans una corona. Fa deu anys qu' es fora y may ningú me n' ha dit res. Encara l' esperarè dos anys mes, si al cap dels dos anys no ve 'm faré monja. Lo capitá llavors li diu.

—¿Com se deya, potser jo l' he conegut á la guerra?

—Se deya Costaki, martxá ab Lambros [1], s' havian fet marins tots dos al mateix dia.

—Abrassam, abrassam, donchs hermosa mia, que jo sò Costaki, que jo sò ton marit.

D' aqueix cant coneixem tambè la següent versiò italiana.

—Cantè', cantè', fietta,—finchè sì da maridà'
—Non poss cantà' nè rider,—chè 'l mio cor l' è passionà.
L' me, amant l' è andat in guëra—l' è già sett an, l' è mai tornà.»
La bella monta in barca,—monta in barca a navigà':
al prim' che l' ha incontrato—l' ha incontrato ün bel soldà.
—Disim' ün po' bel giovan,—avì vist al me' amor?
—Si, si, che l' ho veduto—lo portavan a seppelì:
con trenta torcie vìsche,—altrettanti sonator,
tütto vesti de rosso—come i guardi d' Imperator,
V' accerto, o voi la bella,—che 'l gh' han falt, ün bel onor.»
La bella casca in tëra,—casca in tëra dal gran dolor.
—Oh fëv' coragg', la bella,—ch' ho provato il vostro cor.
L' anel che m' avì dato—quand' partiva per l' onor,
vi fará fede, o bella,—che son mì 'l vostar amor.

1 *Lambros*, célebre cossari grech, esglay de las armadas Turcas.

LO TESTAMENT D' AMELIA.

MODERATO

L'A_me_lia es_tá ma_lal_ _ta

que no hi ha pas re_méy

p

comp_tes la

van á veu_re,

cres

comp_tes ba_rons y

reys.

Tornada

p

Ay tot lo meu cor se'm nu_ _a

cres

com un ram de cla_vells.

L' Amelia está malalta—que no hi ha pas remey,
comptes la van á veure—comptes, barons y reys.
¡Tot lo meu cor se 'm nua
com un ram de clavells!

tambè n' hi va sa mare—com qui no 'n sabès res.
—Filla, la meva filla—¿quin mal es lo que tens?
—Mare, la meva mare,—lo meu mal ja 'l sabéu:
matzinas me n' heu dadas—per casá' ab l' espós meu;
matzinas me n' heu dadas,—mare, morta 'm veuréu.
—Confesséuvos, ma filla,—despres combregaréu;
quan seréu combregada—lo testament faréu.
—Set castells tinch á Fransa—tots son al manar meu:
los tres los deixo als pobres—als pobres y als romeus,
lo quart lo deixo als frares—per caritat á Deu,
y 'ls altres á Don Cárlos—que n' es un germá meu.
—¿Y á mí, la meva filla,—á mi que 'm deixaréu?
—A vos la meva mare—vos deixo l' espós meu
perque quan siga morta—ab mí sempre penséu.

NOTAS.

En lo *Romancerillo* del Sr. Milá hi ha una altra versiò en hemistichs de vuyt síl-labas.

Darrerencament hem arreplegat aquesta altre versiò del mateix cant.

Malalta n' está, malalta—la filla del rey francés,
ningú s' acostava á véurela—ni damas ni cavallers,
sino un dia sa mare—que no 'n savia pas res.
—Ay filla, la meva filla,—lo vostre mal quin mal es?
—Ay mare, la meva mare,—penso be ho devéu saber;
matzinas me n' heu donadas,-jo crech que morta 'm veuréu.

—Ay filla, la meva filla,—confesséu y combreguéu,
y apres d' haver combregat—vostre testament faréu.
—Set castells n' hi tinch á Fransa-tot set son en poder meu:
los quatre 'ls deixo á D. Cárlos—á D. Cárlos germá meu,
los altres tres á n' als pobres—á n' als pobres y romeus,
y los tres vestits de seda—deixo á la Mare de Deu.
—Ay filla, la meva filla,—á n' á mí que 'm deixaréu.
—Ay mare, la meva mare,—vos deixo 'ls rosaris meus
perque quan anéu á missa—me n' encomenéu á Deu.
—Ay filla, la meva filla,—¿hont voléu que 'us enterrém?
—Ay mare, á Santa María—ab la pluja y ab la neu.
—Ay filla, la meva filla,—aviat os podriréu.
—Tan si 'm podresch com si no—allá vull que m' enterréu.

Entre 'ls cants populars de la Suecia n' hi ha un que 's titula *Lo testament.* y que tè molta semblansa ab lo nostre.

—Ahont has estat tan de temps, filleta meva?

—A Bænna, á casa de mon germá, madrastra. Ay ! com pateixo !

—Que t' han donat per menjar, filleta meva?

—Anguila ab pebre, madrastra. Ay! com pateixo!

—Qu' has fet de las espinas, filla meva?

—Las he tiradas als gossos, madrastra. Ay! com pateixo!

—Que n' es estat dels gossos, filla meva?

—Han mort rebentats, madrastra. Ay! com pateixo!

—Que li desitjas á ton pare, filla meva?

—Que tinga al graner bon gra, madrastra. Ay! com pateixo!

—Que desitjas á ton germá, filleta meva?

—Una bona barca, madrastra. Ay! com pateixo!

—Que li desitjas á ta germana, filleta meva?

—Una bona caixa per la roba y unas bonas joyas, madrastra. Ay! com pateixo!

—Que li desitjas á ta madrastra , filla meva?

—Las penas del infern. Ay! com pateixo!

—Que li desitjas á ta dida?

—Lo mateix. Ay! com pateixo!

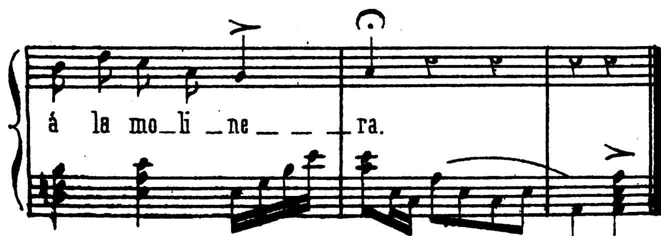
LA MOLINERA.

MODERATO

Fa_drins que hi a_

Fadrins que hi anéu
al pla de Llovera
comanáu l' amor
á la molinera,
ay!
á la molinera.

Una xica 'n tè
qu' es molt falaguera
sab cuyná' y pastar
de tota manera, etc.

Tambè sab brodar
mocadors de seda
y ara 'n broda un
á la portuguesa, etc.

Dintre 'l mocador
hi es pintada ella.
Matí de Nadal
ella es matinera, etc.

Ja se 'n va á n' al hort
á regar la menta.
Son galant ho véu
tambè se n' hi entra, etc.

—Deu la guart, amor,
que sou matinera.
—Encara ho es mes
lo qui me hi espera, etc.

Si jo d' aymadors
ne tinch mes de trenta
no 'n tinch sino un
qu' es la meva prenda.» etc.

Quan diu aixó, d' ell
l' amor se referma,
li 'n tira un pom d' or
dessobre la menta, etc.

Un pom d' or que n' es
la primera prenda.
—Tornarè mes tart
ó á la vespradeta, etc.

—Pares dormirán
jo estarè soleta.»
Son galant hi va
á la última horeta, etc.

Son amor ho sab
li obra la porteta.
Son pare qu' ho sent
de cop se desperta, etc.

—Ay que será aixó
muller, no sens fressa?
—Aixó será 'l gat
que busca ratetas, etc.

Qui 'ls poguès sentir
quan se despedeixen.
Llágrimas dels ulls
cara avall ne llensan, etc.

VARIANTS.

Vers 13.

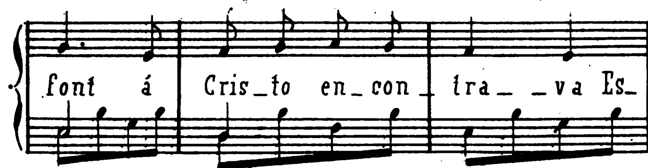
Tambè sab brodar—molt bè á la francesa
y ara brodará—á la portuguesa.

LA SAMARITANA.

AND^te CON MOTTO

Tornada.

Que ditxosa fou—la Samaritana
que anant á la font—á Jesus trobava
¡ Esposa del cel
volguda y aymada !

Jesus li diguè:—«Si 'm vols donar aiga.
—No per cert senyor—que 'm costa de traure.
—Be me 'n donarias—si t' endevinava.
—Si me 'n endivináu,—jo 'us darè de l' aiga.
—Ne tens tres galants—tots sentats á taula,
lo un se 'n diu Pere,—l' altre se 'n diu Jaume,
l' altre Salvador—que tot lo mon salva.
—Bevéune Senyor—bevéune de l' aiga.
—No vull aiga no—que vull la teva ánima.»
Ella agafa 'ls cantis—y á casa tornava.
Troba 'ls tres galants—á dins de sa casa
lo un ne fa foch,—l' altre n' escombrava,
l' altre es pèl camí—que me la esperava.
—Li diu lo mes xich—«Dona qu' ets tardada?
—Martxéune galants—martxéune de casa,
un jove he trobat—que m' ha il-luminada.
—No sia 'l dimoni—que t' haja tentada.
—No era 'l dimoni—que un ángel semblava.»
Ella pren los cantis—y á la font tornava.
Al ser á la font—á ningú hi trobava.
Ella pren los cantis—y se 'n torna á casa
al se' á mig camí—una creu trobava.
Ne cáu de genolls—ab las mans plegadas
y ab aquella creu—de tot cor s' hi abrassa:
ab una pedreta—los pits se trucava.
Li crida una veu:—«Ja estás perdonada.»

NOTA.

En altras versions hi ha aquest dos versos mes al acabament.

Ja sent una veu—que del cel devalla.
—Confessa y combrega—serás perdonada
y si hi tornas mes—serás condempnada.

LOS FUSELLERS.

Allegreto.

Lo di _ a vuit de se _ tem _ _ _ bre

del set cents no _ _ ran _ ta set

se n'es sor _ tit á cam _ pa _ nya

re _ gi _ ment dels fu _ se _ llers.

Lo dia vuyt de Septembre—del setcents noranta tres,
se n' es sortit á campanya—regiment dels fusellers.

Un dia abans no martxaren—ja se varen despedir.
«Adeu noble Barcelona—per la fé aném á morir.

«Nos hem despedit del temple,-nos hem despedit dels sants.
que 'ns donguin favor y amparo-que som fills de cristians,

«Si torném á Barcelona—gran alegría tindrém;
saludém pares y mares—y tota la demès gent.

«¡Adeu, oh moll regalat !—¡Adeu platja divertida !
¡Adeu vell portal de mar !—¡Adeu rica vidrieria!

«¡Ay, adeu Barceloneta !—¡Adeu Ciutadela y Born !
¡Adeu noble Barcelona—la millor ciutat del mon !

¡Adeu rica argentería—y las voltas dels encants!
¡Tambè adeu pla de palacio-hont passejan tants martxants!

¡Adeu lo carrer del Carme—y 'l carrer del Hospital!
Y vos gloriòs Sant Llatzer—guardáunos de pendre mal.

Adeu, adeu carrer Ample—y carrer de la Mercé!
Adeu Rambla y Boquería—hont tant passejat havém!

Adeu siáu, minyonetas—nosaltres ja se 'n aném
aquí quedará en Geroni—que ab ell vos divertiréu.»

Ja se 'n portan las banderas—pera defensar la fé,
totas ellas benehidas—al convent de la Mercé.

Fins á Matarò seguian—moltas donas que n' hi ha;
tota la nit no dormian—no feyan sino plorar.

Los uns ne tenian pares,—altres tenian mullers.
Plorant deyan las donzellas:—«Adeu siáu fusellers!»

VARIANTS

Vers 50.

Altres tenian promesas—qu' es lo que ne senten mes.

Entre 'l vers 36 y 'l 37 se hi acostuma posar aquesta cobla, que naltres hem tret per prosaica,

De las fondas y dels becos—també 'ns hem de despedir
los diners d' engantxament—los gastavam en rostits.

NOTA.

Esta cansò fou composta quan la guerra de Espanya ab la república francesa. Guerra en la que jugaren un paper molt brillant los tersos que eixiren de Catalunya á las órdres del general Ricardos.

D. JOAN.

MODERATO

La comp_te_ _sa se pas_se_ja por u_na molt ri_ca cam_

_bra los do_lors del part li ve_nen no la

dei_xan sos_se_ga_da no la dei_xan sos_se_ga_da.

La comptesa se passeja—per una molt rica cambra,
los dolors del part li venen,—no la deixan sossegada.
—Qui poguès aná' á parir—al palau de los meus pares,
estaria ben servida—de cavallers y de damas,
ara servida no estich—si pretench beure un vas d' aiga.»
La sogra, la malahida,—tot aixó se ho escoltava.
—Véstenhi, vésten Elena—al palau de los teus pares:
quan Don Joan tornará—li contarè tas paraulas.»
Quan Don Joan va arribar—per sa esposa demanava.
—Ta esposa n' es á parir—á n' al palau de sa mare,
abans d' anarsen d' aquí—m' ha tractat de dona infame,
de perduda m' ha tractat—y á tú de fill de un mal pare.
—Si aixó, ma mare, es veritat—me n' hi vaig ara á matarla.
—Tant veritat es aixó—com la llet que t' he donada.»
Lo compte mana als criats—que al cavall treguin d' estable:
de tant que 'l cavall corria—ne treya sanch per los nassos.
Aixis qu' arriba al palau—ja n' encontra una criada,
li dona la enhorabona—pèl fill que Deu li enviava.
—Jo no vull sabern' del fill—sols vull sabé' hont es sa mare.
—La comptesa n' es al llit—molt débil y fatigada.
—Tant si está débil com no—vull que ma esposa devalli.»
Sas germanas la vestian,—sa mare la consolava.
Aixis que la veu venir—la vol travessá' ab la espasa.
—Detente, detente compte—que de vida n' estich falta.
—No 'm detindrè pas per tú,—ni per tú ni per ta mare.
Passarém per una font—molt fresca y molt regalada
parás de mamar al fill—mentre esmolarè la espasa.»

Ja passan per una font—molt fresca y molt regalada,
mentres dona mamá' al fill—ell esmolava la espasa.
—Detingas, pare, detingas,—no mati á la meva mare,
tres donas hauria mort—per la llenga de ma avia,
la una 's deya Isabel,—l' altra Dona Mariagna,
l' altra fora Dona Elena—qu' es la trista de ma mare.
—Ay válgam lo Deu del cel—y la Verge sobirana
qu' un infant de tan poch temps—haja dit estas paraulas!
¿No 'm dirias lo fill meu—quin cástich mereix ta avia?
—¿Quin cástich ella mereix?—Bon Deu ja l' ha castigada.»
Se 'n tornan á son palau,—la troban amortallada.

NOTAS.

Esta cansò es de las que 's cantan ab una gran barreja de paraulas castellanas, arreplegantne moltas versions la hem tornada á la primera llenga en que fou composta, ço es, la catalana. Es una de las cansons romanescas que com de la del *Compte Arnau* y la del *Compte Garí* se 'n pot dir de cap d' ala.

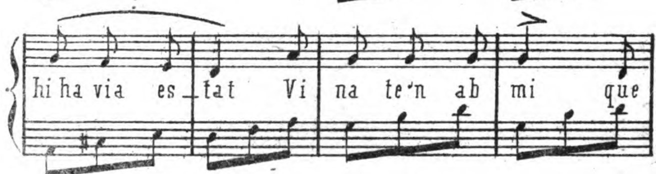
LOS OFICIS.

ALLEGRETTO

Deu vos guart Jo_seph — An_

_ton per a_qui he vin_gut de Bla_nes a_

quest de_ma_tí A_qui Bar_ce_lo_na may

hi ha via es_tat Vi na te'n ab mi que

tu sa_ _bré dir lo qu'es Bar_ce_

lo_na ab to_ta vri_tat

—Deu vos guart Joseph.
—Anton per aquí?
—He vingut de Blanes
aquest dematí.
Aquí á Barcelona
may hi havia estat.
—Vínaten ab mí
que t' ho sabrè dí'
lo qu' es Barcelona
ab tota vritat.

—

Un esmolet vè
fa cara de noy
porta jupa verda
y la mola al coll,
jo 'l ne privaría
d' anar pèls carrers:
vagamundos son
com ja ho sab tothom
y privan la feyna
als pobres daguers.

—

Mírat, amich meu,
quina dona vè
que sempre acompanya
un burro guixè'
cridant: «¿Quí vol terra?»
sense tó ni só,
¿sabs lo que faria?
jo la ficaria
dintre una galera
á filar cotò.

Ne veurás un home
que va pèls racons
tot lo dia crida:
«Adovar fogons.»
N' es qualsevol pasta
lo seu material
y de sou en sou,
y de ral en ral
quan arriva 'l vespre
ja ha fet son jornal.

—

Una vella vè
á missa se 'n va
porta los rosaris
penjats á la má,
y moltas d' aquestas
jo 't dirè 'l que fan,
replegan partits
de molts homes richs
y á moltas minyonas
las van desviant.

—

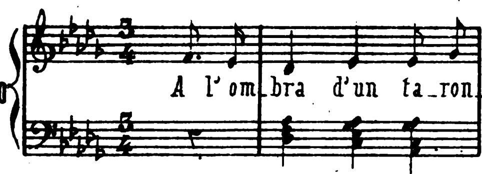
Veurás una dama
al carrer del Om
no fa pas tres mesos
qu' anava á la font;
aquesta madama
servia un doctò',
quantas ne veurás,
no 'n fassis pas cas
que totas aquestas
filavan cotò. etc. etc.

NOTA.

Per la rahò que dem en las *notas* de la cansò *Lo dia 8 de Septembre*, publiquém aquesta cansò. Es molt mesllarga: no li imprimim tota perque 'ns sembla que ja ni hi ha prou ab la mostra que d' ella n' hem dat.

MARTA.

UN POCO AGITTATO

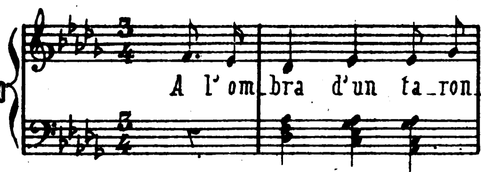

UN POCO AGITTATO

A l' ombra d' un taronjer,
á l' ombra d' un taronjer
olailá, langaridò.
s' está la gentil Marta
olailá, langaridò
s' está la gentil Marta,

de la porta en lo llindar,
de la porta en lo llindar
olailá, langaridò
sola se 'n pentinava
olailá, langaridó.
sole se 'n pentinava

Ab una pinteta d' or—y escarpidor de plata.
Ja 'n passan tres mariners—tots tres l' han saludada.
—Ay Marta si vols venir—si vols veni' ab nosaltres.
—Be prou que hi vindria jo—si portesseu guitarras.
—Guitarras tres ne portém—totas tres enflocadas,
la una enflocada d' or,—l' altra es ab flochs de plata,
l' altra qu' es del or mes fi—sols un cop l' hem sonada,
si tu vens la sonarém—un altre cop encara.
Ja se 'n van bora del mar—ran á ran de la platja.
Ja l' agafan per un bras—l' han posada á la barca.
De tant de saltá' y ballá'—la barca s' es tombada.
De tots ningú n' ha pres mal—sino la gentil Marta.
—Ay, Marta Dèu te perdò!—Dèu t' haja perdonada!
—Quan tos pares ho sabrán—farán tocar campanas

las campanas de la Seu,—las del Rosé' y del Carme.
—No 'm diguéu Deu te perdò-ni 'm feu tocar campanas.
No 'm digueu Deu te perdò—que no sò morta encara.

VARIANTS.

Vers 4.

Ja 'n passan tres galans,—tres galans ne passavan.

Vers 7.

—Guitarras tots tres portém—guarnidas d' or y plata.

NOTA.

Reparis que 'l vers final soposa que la morta resucita. Es molt comú aquesta especie de maravellòs en las baladas populars. De llegendas del Nort se 'n troban una pila ab un desenllás semblant al de aquesta cansò, y tambè entre las cansons catalanas tenim la de *La dida del infant*, la de *sant Jaume de Galicia*, la del *compte Garí* y alguna altra en que la musa ha tocat aquest ressort pera finir una cansò. Al primer cop d' ull apar que la composiciò que motiva aquesta nota, pert ab aquest vers; mes fixantshi una mica se véu la boniquesa que axó dòna al cant y la esplicaciò indirecta del argument de tan preciosa balada.

LO MAL RICH.

ALLEGRETTO

Lo mal rich s'es_tá en fi_

nes_tra pas_sa'l po_ _ _bre pe_le_gri

_ li diu de_ma_nant al mon

_na si es que 'l vol a_fa_vo_rir Je_sus

_ y Ma_ri_a pre_guèu per mi

Lo mal rich s' está en finestra—passa un pobre pelegrí:
li diu demanant almoyna—si es que 'l vol afavorir.
Jesus y María
preguéu per mi !

—D' aquest pa que déu als gossos—si me 'n desseu un bocí.
—Mira pobre si t' hi baixo—te 'n farè fugir d' aquí ,
te farè abordar pèls gossos—si trigas gayre á fugir.»
No triga l' espay d' una hora—que 'l pobret ja va morir.
Truca á las portas del Cel,—del Cel y del Paradís.
Jesus ne diu á Sant Pere:—«Pere , mira qui hi ha aquí. »
-Ay, Senyor! n' es aquell pobre-que 'l mal rich deixá morir.
—Obrali las portas , Pere ,—las del Cel y Paradís.»
No triga l' espay d' una hora—que lo mal rich va morir.
Truca á las portas del Cel,—del Cel y del Paradís.
Jesus ne diu á Sant Pere:—«Pere, mira qui hi ha aquí.»
—Ay, Senyor! n' es lo mal rich—qu' al pobre deixá morir.
—Táncali las portas, Pere,—las del Cel y Paradís ,
que se 'n vaja mes avall—que no li dirán que no ,
eixirán deu mil dimonis—que 'l farán patir de mort ,
malehirá pare y mare—y qui l' ha portat al mon ,
malehirá padrí y padrina—y qui 'l va porta' á las fonts ,
malehirá 'l capellá—que li feu la creu al front,
malehirá l' escolá—que li feu llum ab l' hatxò.

VARIANTS.

Vers 1 *y* 2.

—Per aquí passo y so pobre,—ne so un pobre pelegrí
ne demano una llimosna—per si 'm voléu favorir.

Vers 3 y 4.

—Senyor, dáume un trosde pa—d' aquell que donéu al gos.
—Mira pobre si t' hi baixo—te faré abordar pèl gos.

Vers 18.

—Que se 'n vaja mes avall—qu' allá las hi obrirán,
eixirán deu mil dimonis—que per 'llí 'l rossegarán.

NOTA.

Ab aquest argument que no es altra cosa que una parábola del evangelista Sant Lluch [1] la musa popular ha fet hermosíssimas cansons. Antigament no se sentia cantar res mes als pobres que demanavan caritat pèls masos. Avuy dia encara n' hi ha molts que la saben y la cantan. Eixa cansò es coneguda en quasi totas las llengas, com que en la edat mitjana fou la mes popular de totas las cansons.

Versiò provensal.

La mare de Diou plouro,—dessus ses blanchs ginous,
soun cher fiou li demando:—«Ma mero qu' avetz vous?
—Iou n' en ploure des paures—que n' en moueron de fam.
—Plouretz pas plus, ma maire,—les riches li darán.
—Un pan d' oumoin', oh riche,—au noum de Jesus-Christ.
—Lou bouen Diou vous assiste—de pan iou n' en ai gis.
—Donnetz me les briguetos—que vos toumbon davant.
—Les briguetos que toumbon—n' en soun per mes chins blanchs.
Dedins la quinzenado—eou n' en ven á mourir,
Doou ped piqu' á la pouerto—doou Seignour Jesus-Crist.
Sant Jean di á Sant Peyre:—«Regardo qu' es aqui?»
—N' eu es lou marri riche,—voou intrá 'n Paradís.
—Alors tu donchz demando—ce qu' á fa' à son pays,
s' à fach l' oumoin es paures—vesti les maus vestits.
—Ai pas fach l' oumoin' es paures—vesti les maus vestits,

1 Lluch, XVI, 19, 31.

mai se iou retournave—en aqueou plan pays
n' en caussauriou les paures,—n' en vestiriou les nuds.
—Lou fourie far quand l' y eres—mai aro l' y sies plus.»
En plourant se retonerno—n' en toumbo dins l' infern.
—Hai ! paure iou ! sur terro—n' en ai pas proun souffert,
aviou couissin de plumo ,—matarás de velours ,
aro n' en ai un ronge—que brulo nuech et jour.» etc.

(*Chants populaires de la Provence.—D. Arbaud*).

Lo inspirat y eminent poeta provensal J. Roumanille també ha tocat aquest argument y n' ha fet d' ell una preciosa balada ab lo títol *Lou Paure*. En ella, segueix, á las paraulas del malrich llansant de sa casa al pobre , aquest acabament ple de poesía y escrit de má de mestre.

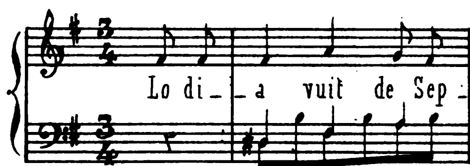
III.

Passère , e lou castèu brulavo.
Lou fio de Diéu lou devouravo.
Aussiguere de crid: lou riche èro dedin!
E l' auro sèmpre l' encagnavo.
Sus lou palais que cracinavo...
Malur ! avien bandi li chin !
Boutas-vous à geinoun : lou paure que plouravo,
que disié sus la porto : Aguès pieta de iéu !
—Ageinoun ! èro lou bon Diéu !

LO DIA VUIT DE SEPTEMBRE.

LARGUETTO

Lo di_ _a vuit de Sep_

_tem_bre quan nos va_ren a_ga _far a_lli

en l'hos_tal del sa_bre as_sen _ _tats so_bre u_na

tau_la as_sen _tats so_bre u_na

tau_la ab po _llas _tres en los plats.

—Lo dia vuit de septembre
quan nos varen agafar
allí en lo hostal del sábre
assentats sobre una taula
assentats sobre una taula
ab pollastres en los plats.

A una vila nos portaren,
Perpinyá se 'n diu per nóm
que tè unas presons tan foscas
que son sitjas ensitjadas,
que son sitjas ensitjadas,
de dia no hi entra 'l sol.

Quan vam se' allí 'l mas del compte
menjá' y beure 'ns varen dar.
Jo no vull menjar ni beure,
ja 'us podéu pensar y creure
ja 'us podéu pensar y creure
lo meu cor com deu estar.

A la presò que 'ns portaren
tot son voltas y parets,
per tot hi regala l' aiga
miréu quin estar hi feya
miréu quin estar hi feya
la camisa se 'm podreix.

¡ Tristas de las nostras mares
y quan ellas ho sabrán
de teni' 'ls fills per las covas

despullats y sense robas
despullats y sense robas
ab manillas á las mans!

Sa mare ja 'l ne va á veure
tota vestida de dol.
—Ay , fill meu quan jo 't criava
tanta alegria que 'm davas
tanta alegria que 'm davas
y ara 'm donas sols tristor !

Ja n' arrenca d' una daga :
—Ay mare véusela aquí ,
peguéumen tres cops de daga
traspasséumen las entranyas
traspasséumen las entranyas
que de vos jo vull morir.

—Fill meu si matá' 't podia
temps ha que serias mort.
Recòrdat d' aquella tia
que per nom se 'n diu María
que per nom se 'n diu María
robadora del amor.»

—La sentencia tinch firmada
y me 'n tinch de consolar.
So de la Torre-d-en-Salas:
lo jutge , me l' ha firmada
lo jutge, me l' ha firmada:
ne tinch de morir penjat.

Escalas de la presò
son totas de gran valor ,
lo dia que van portarme
las vaig pujá' ab alegria ,
las vaig pujá' ab alegria,
ara hi baixarè ab tristor.

Ja sento las campanetas
de la Santa Trinitat ,
ne sento tambè com diuhen :
«Caritat feu per lo pobre
«Caritat feu per lo pobre
«que al suplici tè d' anar.»

Ja tocan la campaneta
ja es hora d' aná' á morir.
¡Ay que depressa 'l temps passa!
Gent que veniu al suplici
Gent que veniu al suplici
prenéu exemple de mí.

Adeu plá de Barcelona
crech que may mes te veurè.
Pèl amor d' una minyona
que al meu cor gran pena dona
que al meu cor gran pena dona
avuy aquí morirè.»

Quan fou al peu del suplici.
—Ay butxí déixamho dir ,
déixam dir quatre paraulas
á la gent qu' aquí m' escolta.
á la gent qu' aquí m' escolta.
¿Me perdonéu á n' á mí ?»

Tothom li respont :—Si pare.
«Vos perdoném de bon cor.»
—Sent així, Deu vos ho pagui,
reséu un' Ave María
reséu un' Aye María
aixís que jò siga mort.»

NOTA.

—

D' aqueixa cansò , que 'm podriam posar moltas

variants si valguès la pena , n' hem hagut d' arreplegar moltas versions per poderla donar tal com avu y la publiquém. La lletra es molt lletja. Es una de tantas cansons que se solen fer cada vegada que la justicia dels homes se veu en lo cas de enviar una ánima al tribunal de Deu. No mes li dem cabuda en nostra col-lecciò per la magnífica tonada que tè. Es cansó que, segons diu lo erudit autor del *Romancerillo*, solen los *clavetayres* cantarla molt sovint tot mentrestant que treballan. Lo mateix qu' acabém de dir del *vuit de Septembre* podriam dir de la que mes amunt hem posat ab lo títol *Los oficis*: son cansons que las salva del oblit la bellesa de sas tonadas. Com nostra col-lecciò es de lletra y de música ; si una cansò es bona en una de eixas dos cosas no podém menys de recullirla y posarla aquí en germanal aplech ab las altras.

NOTAS DARRERENCAS.

En las notas del volum primer anunciavam per aquest segon uns trenta y tants cants, sols n' hem publicat uns catorze ó quinze. ¿Vol dir axó que no publicarém los demès? No pas. Aixó no significa altra cosa sino que 'ls deixarém per un ters volum si Deu nos ajuda.

Hem subjectat aquest llibre á una ortografia qu' es la á que hi subjectarém totas las nostras obras, per créurela la mes senzilla y la mes acostada á la veritat. La ortografia nostra es la següent:

REGLAS GENERALS.

SOBRE LA PRONUNCIACIÒ CATALANA.

VOCALS.

La *a*, y la *u*, com en espanyol, se pronuncian tal com marcan y no tenen escepciò alguna.

La *e* pot ser natural, oberta y muda: la primera se pronuncia com la *e* en l' idioma castellá, la segona com la primera *e* de la paraula francesa *colère* y la tercera com la *e* de las paraulas tambè francesas, *porté*, *defilé*. Poden diferenciarse á la vista per l' accent. La primera no 's deu accentuar; á la segona se hi pot posar l' accent agut *méu* (*crit del gat*); y á la tercera l' accent breu *mèu* (*pronhom possessiu*).

La *o* las mateixas reglas que la anterior.

La *i* modifica 'l sonido de certas consonants quan las precedeix, axís per exemple al anar davant de la *x* fa perdre á n' aquesta lletra lo valor de *cs* y li dona 'l de la *ch* francesa: y davant de la *g* fa que aquesta lletra soni (quan es al fi de paraula) com *tj*.

CONSONANTS.

La *c*, se pronuncia davant de la *e* y de la *i*, com *s* espanyola: axís *ciencia* se llegirá *siensia*.

La ç podria usarse en lo pron. dem. *ço* que no 's pot ni es deu escriure de altre modo, si 's vol seguir als clássichs y 's desitja fugir de la

confusiò que portan paraulas de diferent significat escritas ab las mateixas lletras: aixis succehiria si s' escriguès *ço* pronhom ab *s*, pus *so* escrit així vol dir *aixó* y *ruido* y *so* (verb) tambè podria servir per substituir á las dos *esses* qu' es una de las pocas cosas que demostra pobresa en la nostra llenga. Aixís en lloch d' escriure *llassos*, *gossos*, *rossos*, ¿no fora millor escriure *llaços*, *goços*, *troços*?

La *d* en fi de paraula no tè us.

La *ch* sona com la *c* davant de la *a* y de la *o*, y com *q* davant de la *e* y de la *i*; aixís *cherubí*, *charitat*, *chimia*, *chor* se pronunciarán com en castellá *caridad*, *querubin*, *alquimia*, *coro*: regularment s' escriu *c* sense l' *h*, en los cassos citats. Al fi de paraula sempre sona com *c*. May tè 'l valor de la *ch* castellana

La *g* davant de *a*, *o* y *u* sona com la *g* en castellá davant d' aqueixas mateixas lletras. Davant de *e* é *i* y al fi de paraula sona com la *g* francesa de *vierge*. Precehida de la *i* al fi de paraula cobra 'l só de *tj*. Axís *mig* sona com si estès escrit *mitj*. Detrás de consonant en fi de paraula no te us.

En las paraulas compostas de la paraula *mig* y altra que comensi ab *j* com per exemple *jorn*, no s' escriurá mig-jorn, sino *mitjorn*. Altrament ferho, fora caure en lo mateix disbarat en que cauria lo qui en castellá escriguès *muchacho* d' aquest modo much-chach-cho.

La *j* en comens y mig de paraula sona com la *j* en francés davant de *a*, *o* y *u*: en fi de paraula no tè us. Aixís no s' escriurá *mitj*, *enutj*, *matj* sino *mig*, *enuig*, *maig*. Sempre que en mig de una paraula hi haja 'l sò de *ge* y de *gi* se hi posará la lletra *g*, reservant la *j* pèl davant de la *a*, de la *o* y de la *u* per rahó de alterar aqueixas vocals lo valor de sa precedent consonant quan está es una *g*.

La l-l se pronuncia com la *ll* italiana. Quan no porti guiò que separi una *ele* de l' altra, llavors sona com la *ll* castellana.

La *ny* sona com la *ñ* en castellá. La *ny* escrita aixís *ñ*, may ha sigut lletra catalana.

La *s* entre dos vocals se pronuncia forta y tancant las dents. Aixís *rosa* (*flor*) se pronunciará aproximadament com la *x* de *èxito* en castellá, y *rossa* (*cos mort*) com la *s* de *rosa* en l' idioma citat.

La *x* sona com la *x* llatina: després de *i* sona com la *ch* francesa.

La *z* sona com la *s* sola entre dos vocals, aixís *zel* se pronunciará com la *s* de *casa*. Pera pronunciarla se apreta la llenga al paladar separantla al moment de dir la lletra.

DELS INFINITIUS.

Los infinitius dels verbs breus se escriurán sens *r*: aixís s' escriurá *viure* y no *viurer*.

Los verbs aguts tots déuhen anar acompanyats de la *r* final per evitar la confusiò que resultaria en semblant cas, pus passarian á ser iguals *infinitiu* y *preterit*, y á mes perque la *r* serveix pera estalviar l' accent de que d' altre modo deuria anar acompanyat l' infinitiu.

DELS PLURALS FEMENINS.

Tots los plurals femenins s' escriurán en *a* y no pas en *e*, per no haverhi ni rahò, ni us que 'ls autorisen: aixís sempre s' escriurá *alegrias* y no pas *alegries*, tant mes quan servintse de la *a* queda mes marcat lo fe mení, y tambè per ser conseqüents ab la regla de que 'ls plurals que acaban en vocal no aguda ó consonant se fan afegint una *s* al singular.

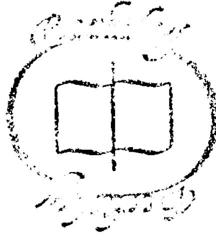
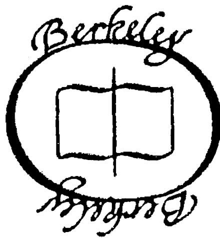
Si donchs lo singular es *alegria*, ¿perque al fer lo plural tenim de cambiar la *a* en *e* y dir *alegries*?

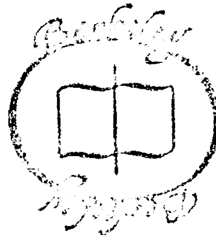
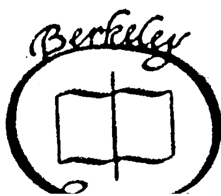
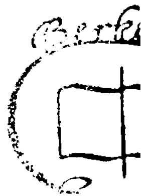
Aquesta es la ortografía á que hem subjectat nostras *Cansons de la terra*; lo dia en que vulgám fer un tréball gramatical, llavoras afegirém á tot lo dit fins aquí las rahons que 'ns duhen á preferir esta ortografía á las demés.

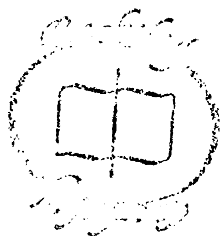
TAULA.

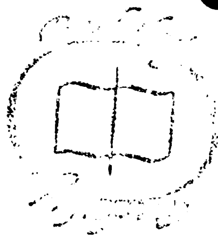
Imp. de El Porvenir, *de la V. de Bassas, á c. de J. Medina.*

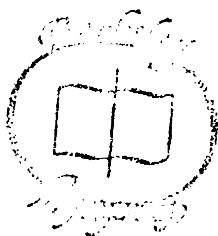

Berkeley

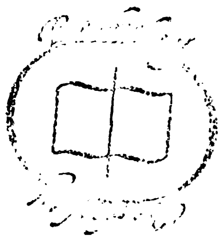

Berkeley

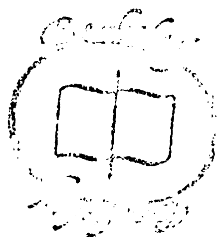

U. C. BERKELEY LIBRARIES
C054580454

Berkeley